

AALBORG UNIVERSITET

**KV
IN
FO**
KØN OG
LIGESTILLING

KVINDERS TAVSHED I DEN ONLINE DEBAT

Kampen mod hverdagssexisme og hadtale

En undersøgelse af kvinders udfordrende
tilstedeværelse i den demokratiske debat online

Forfatter: Amalie Wanding Rasmussen

Speciale i It, Læring & Organisatorisk omstilling

Studienummer: 20211147

Vejleder: Birgitte Henningsen

31.05.23

Abstract	3
Læsevejledning	4
Indledning	5
Problemformulering	6
Afgrænsning	6
Litteraturreview	7
Begrebsafklaring og kontekst	8
Hvem er KVINFO?	9
Projekt 'Digital Hverdagssexisme'	9
Mål	13
Hvem er Analyse & Tal?	14
Sexismepyramiden	15
Metode	16
Videnskabsteori	16
Socialkonstruktivisme	16
Epistemologisk konstruktivisme	17
Ontologisk konstruktivisme	17
Metodekritik	18
Empiriindsamling	19
Semistrukturerede interviews	19
Interviewguide	20
Beskrivelse af informanter og eksperter	20
Rebekka Mahler, projektleder	20
Johanne Schmidt Nielsen, generalsekretær	21
Simon Fendinge, landsformand i Liberal Alliance Ungdom	21
Inge Rasmussen, tidligere folkeskolelærer	21
Julie Storm Jørgensen, statskundskabsstuderende	22
Tematisk analyse	22
Teori	25
Kulturbegrebet - hvad betyder det?	25
Kulturen på sociale medier	26
Magt	27
Køn og kønsroller	28
Interkulturel kommunikation	29
Ytringsfrihed	30
Adfærdspsykologi	33
Maskespil	33
Digital dannelse	34

Analyse	37
Norm-kultur og kønsroller	37
Vejen mod mangfoldighed	42
Normaliseringen af sexistisk sprog	44
Digital sexisme og hadtale	46
Ustraffet sexisme	47
Den hårde tone er blevet acceptabel i samfundet	49
Ytringsfrihedens grænser	51
Forordningen om digitale tjenester	51
Magt	53
Magtmisbrug	55
Tone, identitet og respektfuld kommunikation i den online debat	57
At være bevidst om egen rolle	60
Løsningsforslag	62
Diskussion	65
Intentionen	65
Tematisk analyse	65
Andre teorier	67
Konklusion	68

Abstract

In recent years, there has been increased focus on the tone in the comment sections on social media. Many women experience sexism and hateful expressions when participating in public online debates. This is not uncommon and has unfortunately resulted in many women, out of fear of backlash, harassment, and hate speech, either refraining from participating or completely withdrawing from the debate. This can lead to a distortion of democratic discourse and an unequal representation of diverse viewpoints online, which can be a concerning trend. Many individuals are exposed, shamed, violated, shared, and broken down as human beings on digital platforms. As digitalization in Denmark continues to increase, the opportunity to express oneself on digital media is amplified. This doesn't hold back the Danish population from participating in public online debates; on the contrary, everyone has an opinion on everything, and it is often easier to express oneself when hiding behind a screen. Everyday sexism in public online debates has become commonplace for many individuals, with women being particularly targeted.

This thesis delves into digital everyday sexism and hate speech in the media and explores the significance of women's withdrawal from the democratic online debate.

Læsevejledning

Specialet er struktureret således, at der præsenteres en indledning, hvor emnets omdrejningspunkt beskrives. Dette er efterfulgt af en problemformulering. Dernæst en afgrænsning, hvor emnet konkretiseres, så det ikke bliver for bredt, efterfulgt af et litteraturreview. Her beskrives, hvilke teoretikere der er blevet benyttet og hvorfor de er relevante, samt hvordan denne viden er fremsøgt. Efterfølgende en begrebsafklaring og beskrivelse af konteksten, med fokus på problemstillingen. En beskrivelse af hvem KVINFO er og hvad deres projekt 'Digital Hverdagssexisme' går ud på, samt hvem Analyse & Tal er og hvad deres funktion er i projektet. Dette vil være bærende for opgaven og derfra indhentes empiri med fokus på sexisme og hadtale. Metodeafsnittet indebærer den videnskabelige vinkel og her fremsættes metodiske overvejelser, som ligger til grund for opgavens struktur. Yderligere er metodeafsnittet med til at uddybe opgavens kontekst, den indsamlede dataproces, samt hvordan behandlingen af denne data har foregået, ved hjælp af tematisk analyse. Teoriafsnittet har til formål at redegøre for forskellige relevante begreber, der præsenteres af teoretikere som henholdsvis Iben Jensen, Foucault, Hofstede og flere. Herunder henholdsvis kulturbegrebet, magt, kønsroller, interkulturel kommunikation m.m. Efterfølgende analysen, hvor den indsamlede data undersøges og analyseres. Her diskuteres blandt andet tonen i den online debat, norm-kultur og kønsroller samt et løsningsforslag på problemstillingen samt flere. Specialet afsluttes med en diskussion, efterfulgt af en konklusion på emnet, som besvarer problemstillingen.

Indledning

I de seneste år er der kommet mere fokus på, hvordan tonen er i kommentarsporene på de sociale medier. Mange kvinder oplever sexisme og hadefulde ytringer, når de deltager i den offentlige debat online. Dette er ikke en sjældenhed, og det har desværre medført, at mange kvinder i frygt for modgang, chikane og hadtale, ikke tør deltage eller helt trækker sig fra debatten. Det kan føre til en skævvridning af den demokratiske debat samt en ulig repræsentation af forskellige synspunkter på nettet, hvilket kan blive en bekymrende udvikling.

Mange bliver udstillet, udskammet, krænket, delt og nedbrudt som menneske på de digitale medier, for i takt med, at digitaliseringen i Danmark øges, forstærkes muligheden for at ytre sig på de digitale medier. Det holder ikke danskerne tilbage i den offentlige online debat, tværtimod. Alle har en holdning til alt, og det kan ofte være nemmere at ytre sig, når man kan gemme sig væk bag en skærm. Hverdagssexisme i den offentlige online debat er blevet hverdagskost for mange mennesker og især kvinder står for skud. Tilbage i januar 2023 fortæller influencer Nanna Liljekvist i Aftenshowet, at hun er træt af at blive kaldt "medieliderlig" og "klam so" (Aftenshowet - DR, 2023). Når hun lægger billeder ud af sin krop på Instagram, får hun tilsendt kommentarer som "Hvad med at gøre dig lidt umage for din mand?", "Fuck hvor er du klam" og "... din krop ser ikke sund ud, den ser dårlig ud" (se bilag 1). Flere kendte, som Nanna Liljekvist, prøver i disse dage at gøre andre opmærksomme på, hvordan de bliver udstillet online, og at brugere bag skærmene bør være opmærksomme på, at influencers og personligheder med en stemme også blot er mennesker, og at hadtale ikke hører sig til hverken online eller i den fysiske verden. Det er kommentarer som disse, der gør, at kvinder oftere trækker sig fra den offentlige debat online. Især fire grupper står for skud i kommentarsporet på medierne. Den største gruppe er politikere og folk på Facebook, der ytrer deres politiske ståsted, som står for at modtage hver tredje af alle disse hadefulde kommentarer. Efterfølgende kommer etnicitet, religion (herunder særligt islam), og køn (herunder især kvinder) (Institut for Menneskerettigheder, 2017).

En undersøgelse lavet af Institut for Menneskerettigheder i 2017 viste, at især kvinder trækker sig fra at indgå i debatter på medierne, fordi de bliver udsat for chikane i langt højere grad end mænd. Rapporten beskriver, at 76 procent af afsenderne bag de hadefulde kommentarer er mænd (Institut for Menneskerettigheder, 2017). Flere medier har taget

konsekvensen af hadefulde kommentarer i deres kommentarspor og har en stram line for, hvilke kommentarer, der bliver slettet, og hvilke bliver. Men det kan være svært for en medarbejder at vurdere, hvornår en kommentar er for meget. Den hårde tone online gør, at mange vælger at afstå fra at deltage i debatter online. Det er en svær problematik, for i Danmark har alle ret til at ytre sig, men der opstår en skævvridning, hvis kvinder ikke føler sig trygge ved at ytre sig, og derfor trækker sig fra debatten. Tonen på de sociale medier skal mere i fokus, for resultatet af en hård og sexistisk tone gør, at kvinder trækker sig fra debatten. Men hvilken betydning har det egentlig, at kvinder trækker sig fra at deltage i den online debat?

For at vi kan få en tryk, inkluderende, men også forskelligartet og varieret debat online, hvor minoriteter har lyst til at ytre sig - er det interessant at dykke ned i, hvordan man kan minimere antallet af hadefulde kommentarer og derved rumme flere perspektiver online. Denne opgave kommer ikke til at præsentere en klar løsning på problemet, men problematikken vil blive analyseret, vægtet og vejret, og gennem faglige refleksioner vil løsningsforslag blive inddraget.

Problemformulering

Ud fra ovenstående beskrivelse vil problemformuleringen i denne opgave lyde således:

Hvilken betydning har det for online debatten, at kvinder trækker sig?

Afgrænsning

Denne opgave er afgrænset til kun at fokusere på kvinder og deres udfordrede tilstedeværelse i den online debat, fordi undersøgelser viser, at de i større grad end mænd, bliver udsat for hverdagssexisme og hadtale, når de ytrer sig på sociale medier. Resultatet heraf er, at de trækker sig fra debatten (Institut for Menneskerettigheder, 2017). Det er derfor interessant at undersøge, hvilken betydning kvinderne mener det har, at de trækker sig, og hvad det gør ved dem at blive ekskluderet fra den demokratiske debat. Herunder om de vælger at deltage i debatten, og om de mener der kan findes en løsning på, at alle bliver inkluderet. Opgaven tager ikke udgangspunkt i kun ét socialt medie, men taler derimod mod en generalitet på medierne. Der inddrages små inputs om kropsudskamning, men er kun afgrænset til dette, fordi emnet i sig selv er meget aktuelt. Der fokuseres primært på hverdagssexisme, hadtale og

generelt den hårde tone, der gennem årene er blevet legaliseret. På grund af opgavens omfang, er det meste af den indsamlede empiri fra kvinders synspunkt, men for at vise begge sider af sagen, inkluderes der også et interview med en mandlig fagperson. I en større opgave, ville det give mening at inkludere flere synspunkter fra mænd for at forstå deres tilgang til den offentlige debat, men eftersom kvinder i højere grad er dem, der trækker sig fra debatten, har de i denne opgave fået en større stemme.

Litteraturreview

Inden emnet blev fastlagt, kunne jeg gennem medier læse mig frem til, at det var et problem, at tonen på digitale medier er hård. Der er meget hadtale i kommentarsporene og det går primært ud over kvinder. Efter at have været i dialog med KVINFO og Analyse & Tal, blev det tydeliggjort, at specialet skulle fokusere på, hvad der sker, når kvinder trækker sig fra den offentlige debat online.

Efter emnet blev fastlagt, blev der udført et litteraturreview. Her er formålet at kortlægge, hvilken relevant forskning, der allerede er foretaget indenfor det valgte problemfelt. Jeg har derfor valgt at anvende det traditionelle narrative review, da jeg subjektivt har udvalgt min litteratur som forskere og andre fagfolk er dykket ned i og herunder har lavet undersøgelser på (Det Kongelige Bibliotek, n.d.). Jeg præsenterer derfor relevant litteratur, som fokuserer på fagområder, der har relevans for opgaven. Ved hjælp af litteraturinddragelse, vil jeg koble min indsamlede data på, som indhentes gennem interviews. På denne måde fremkommer nye perspektiver samt forståelser på emnet.

Til at fremsøge viden og anden relevant litteratur har jeg bl.a. benyttet mig af Aalborg Universitets biblioteks hjemmeside, herunder deres Academic Search Premier-database. Der er yderligere anvendt Google Scholar, hvor nyhedsartikler og andre tidsskrifter er blevet læst og analyseret. Dette er hhv. en rapport fra Institut for Menneskerettigheder, hvor der undersøges, hvordan især kvinder trækker sig fra den offentlige debat online, da de bliver udsat for seksuel chikane primært af mænd. Analyse & Tal har udviklet en algoritme, som skal opspore had-kommentarer på Facebook. De har udarbejdet en rapport, hvor de beskriver processen fra start til slut. Det giver en bred forståelse for, hvordan deres algoritme fungerer og hvilke kommentarer, der går under forskellige kategorier som bl.a. stødeligt- og hadefuldt sprog.

Gennem vejledning har jeg fået anbefalinger til teoretikere samt forskningsartikler, som har været interessante at benytte. Ydermere har jeg fundet ny information og viden på hjemmesider som kvininfo.dk, cefu.dk, digitaldannelse.org, everydaysexismproject.dk, ogtal.dk, cdul.aau.dk og cfdp.dk. Dette er hjemmesider som fokuserer på unge og digital læring, dannelse, ungdomsforskning m.m.

Der er inddraget teori fra flere forskellige bøger, herunder *Grundbog i Kulturforståelse* af Iben Jensen, da hun beskriver, hvordan vi mennesker skal have gensidig respekt for hinandens syn på virkeligheden, især i et multikulturelt samfund som vi lever i. Herunder også, hvordan vi skal lære at have forståelse for hinanden og sammen undgå at skabe stereotype billeder af hinanden (Jensen, 2018).

Det digitale masse menneske - Menneskeværd i ensomhedens tid af Michael Böss beskriver stigningen af digitaliseringen i vores samfund og hvilke menneskelige og etiske konsekvenser det har for os (Böss, 2019).

Kulturer og Organisationer - Overlevelse i en grænseoverskridende verden redegør for værdierne i forskellige kulturelle dimensioner. Heriblandt forholdet mellem lighed og magt, grupper og individer, samt de sociale roller for henholdsvis mænd og kvinder (Hofstede et al., 2010).

Bogen *10 tanker om digital dannelse* beskriver begrebet 'digital dannelse' og herunder forklarer digitale teknologier og medier, som i dag spiller så stor en rolle i vores liv (Johansen, 2022).

Afslutningsvis er *Teoribogen - 15 pædagogiske tænkere* inddraget, hvor kendte pædagogiske teoretikere præsenterer deres centrale teorier om relevante emner (Schleicher & Schleicher, 2022).

Ovenstående forskere og teoretikere har været med til at danne rammen om opgaven.

Begrebsafklaring og kontekst

KVINFO og Analyse & Tal laver i samarbejde med TrygFonden dette interventionsprojekt om 'Digital Hverdagssexisme', som er et bæredygtigt element i opgaven. Derfor er det relevant at skabe en forståelse for, hvem de er og hvad de arbejder mod. Dermed præsenteres både KVINFO samt Analyse & Tal nedenfor.

Hvem er KVINFO?

KVINFO står for køn, viden, information og forskning og er Danmarks videncenter for køn og ligestilling. De arbejder med viden, politik og praksis, og er med til at skabe et vidensoverblik på forskningsområdet. KVINFO står for både at samle og producere viden samt udvikle løsninger og værktøjer til relevante udfordringer, som fokuserer på køn og ligestilling. De formår altså at omsætte viden fra forandring, som bringes i spil til bl.a. medier, organisationer, beslutningstagere, og yderligere offentligheden i Danmark samt internationalt. KVINFO skriver selv; ”... hvor viden om køn er en nøgle til at skabe forandringer.” (Tryghedsgruppen - TrygFonden & KVINFO, 2022, s. 5). De føler sig forpligtet til at skabe værdi offentligt, og de er derfor et videncenter, som påpeger samfundsudfordringer, hvor fokus direkte er på køn og ligestilling (KVINFO - Køn og Ligestilling).

KVINFO beskriver deres vision for fremtiden som værende et frit og ligestillet samfund. Frit står for et samfund, hvor både normer, strukturer samt stereotyper om køn kan understøtte det enkelte individ til at udfolde sit potentiale til fulde. Ligestillet fokuserer på rettigheder og andre muligheder for, at man uanset køn, kan deltage på lige fod med alle andre i samfundet (KVINFO - Køn og Ligestilling).

Missionen er ud fra et vidensbaseret grundlag at kunne kvalificere samfundsdebatten og samfundsforandringer, både nationalt samt internationalt. Herunder vil de fremme ligestilling i den aktuelle kontekst. KVINFO vil bidrage til norm-, kultur- og strukturændringer og dette gøres gennem udvikling samt anvendelse af forskellige redskaber, vidensformidling og ved brug af fortalervirksomheder (KVINFO - Køn og Ligestilling, n.d.).

KVINFO er en selvejende institution og bliver finansieret gennem finanslovsbevillingen under Kulturministeriet. Derudover bliver deres arbejde finansieret af institutionelle donorer og fonde, bl.a. fra TrygFonden. Yderligere finansieres KVINFO under Udenrigsministeriet, hvor de er strategisk partner i det Dansk-Arabiske Partnerskabsprogram, hvor de dertil driver et mentornetværk (KVINFO - Køn og Ligestilling, Strategi 2021-2024).

Projekt ‘Digital Hverdagssexisme’

KVINFO er, i samarbejde med Analyse & Tal og TrygFonden, i gang med et nyt toårigt interventionsprojekt, som går under navnet ‘Digital Hverdagssexisme’. Det har fokus på køn,

ligestilling og etnicitet. Projektets omdrejningspunkt går på den mere subtile sexismen - hverdagssexisme, altså den form for sexismen, der er indlejret i vores sprog, kultur og normer. Interventionsprojektet vil derfor bidrage til at udvikle nogle digitale værktøjer ved hjælp af indhentning af gode erfaringer, inspiration samt værktøjer fra den fysiske verden, og former dem derfra ind i den online verden for at modvirke denne hverdagssexisme. Ordet intervention betyder ”indgriben i en situation for at forhindre et bestemt udfald eller for at ændre en udvikling” (Den danske ordbog). Projektet er derfor blandt andet blevet oprettet for, at digital hverdagssexisme ikke udvikles yderligere, fordi kulturforandringerne går langsommere digitalt end i den fysiske verden. Der mangler nemlig digitale værktøjer, som kan være med til at intervenere online. Projektet forløber sig over 2 år (Tryghedsgruppen - TrygFonden & KVINFO, 2022).

Gennem interviewet med Rebekka Mahler fra KVINFO, nævnte hun, hvilke værktøjer de har planlagt at tage fra den fysiske verden og derefter tilpasse dem til den online verden. Dette er værktøjer som sensitivitetstræning, regelsæt og interventioner. Vi som mennesker er bevidst om, at der findes nogle regelsæt i dagligdagen. Man må ikke gå over for rødt, man må ikke kaste mad efter hinanden og man skal tale ordentligt til hinanden, uanset om det er i den fysiske- eller online verden. Til trods for, at nogle ikke overholder disse regelsæt, er de skabt af en årsag. Derfor er den online tone blevet så vigtig at tage op til debat. Yderligere snakker Mahler om interventioner, man skal gribe ind, hvis man på medierne ser noget, der ikke er acceptabelt. De omkringværende mennesker skal blive bedre til at gribe ind frem for, at det er offeret selv, der skal sige fra. Ansvar ligger ikke kun på den enkelte, som bliver udsat for hverdagssexisme eller hadtale, men ligeså meget på dem, som ser, hører og læser det. I forlængelse af det fortsætter hun med, at endnu et værktøj er, at den gode ramme skal skabes hele vejen rundt om offeret. Mahler beskriver også ‘code of conduct’, altså at vi skal lære krænkerne, at de skal lade være med at krænke andre. Det er et regelsæt, som gælder for ens måde at agere på, det handler om at stå til ansvar for sig selv og andre. Disse værktøjer skal bruges af forskellige aktører på digitale platforme (Mahler).

Analyse & Tal har lavet undersøgelser som viser, at specielt kvinder ofte trækker sig fra den demokratiske debat online, da de oplever en sexistisk kultur eller anden form for hadtale online. Undersøgelserne viser yderligere, at det er mænd, som dominerer i kommentarsporene, hvilket også er derfor, KVINFO vil undersøge forskellige fora, hvor mænd dominerer i antal af indlæg/kommentarer, men hvor der dog stadig vil være en stor del

af kvinder og minoriteter til stede. Interventionsprojektet skal være med til at ændre på en usund udvikling, for at forhindre et bestemt negativt udfald. Analyse & Tal står for platformene, hvor KVINFO står for at udvikle samt formidle vidensdelingen på platformene. Projektet arbejder med algoritmer og andre digitale metoder, og disse værktøjer skal bruges af forskellige aktører på digitale platforme, hvor målet blandt andet er, at de kommer til at gøre online moderatorer bedre til at få øje på hverdagssexisme (Tryghedsgruppen - TrygFonden & KVINFO, 2022). En moderator betyder en person, som skal være med til at lette enten den mundtlige- eller skriftlige kommunikation eller begge dele. Kommunikationen skal lettes mellem to eller flere parter, f.eks. i mødet med andre på digitale platforme (Sproget.dk, n.d.).

Som tidligere nævnt er der gennem undersøgelser blevet påvist, at online had ofte er rettet mod kvinder, og at de derfor ikke føler sig trygge, når de ytrer sig online. En konsekvens af dette er, at de trækker sig fra den demokratiske debat online og det medfører ofte negative og personlige konsekvenser. Dette kan være alt fra koncentrations- og søvnbesvær, til stress, angst og en frygt for personlig sikkerhed. På baggrund af, at KVINFO er så tidligt i processen, er der ikke valgt hverken målgruppe eller platform endnu. Det de ved om målgruppen er, at de vil ændre på personers adfærd blandt dem, som spreder digital hverdagssexisme. Det går nemlig på tværs af aldersspænd, så afhængig af, hvilke platforme, de vælger at benytte sig af, vil alderen svinge. Herefter vil de målrette indsatsen samt deres fokus i henhold til deres aldersgrupper. Den geografiske placering er landsdækkende (Tryghedsgruppen - TrygFonden & KVINFO, 2022). Projektet er opdelt i 6 forskellige faser, de ses nedenfor:

- Fase 1: Forundersøgelse af forskellige platforme - løber over det første halve år af projektet
- Fase 2: Dataindsamling og udvælgelse af digitale fora opstartes
- Fase 3: Eksperimenterne løber over et år - halvvejs udføres tilretning af indsatserne, bl.a. for at måle, hvordan tiltagene opleves og der interviewes aktive personer i forummet for at høre, om de har bemærket tiltagene, og om de skaber værdi
- Fase 4: Midtvejsevaluering og tilretning af eksperimenter - efter ca. et halvt års implementeringsperiode
- Fase 5: Endelig evaluering ved sjette kvartal (iterativ proces) – bygger videre på midtvejsevalueringen, hvor den samlede data analyseres og videreformidles i en

rapport. De kommer med anbefalinger til de gennemtestede indsatser, og der kan ses hvilke fora indsatserne virker på, samt hvor hurtigt de virker, og hvor længe denne effekt varer. Til sidst, hvad man kan forvente af resultaterne.

- Fase 6: Implementering af indsatserne - foregår i det sidste halve år af projektet. Her vil de forsøge at påvirke forskellige aktører.

(Tryghedsgruppen - TrygFonden & KVINFO, 2022, s. 6).

Til trods for, at KVINFO ikke har fundet frem til en platform endnu, ved de i forhold til projektindholdet, at de vil udvælge to fora, som ligner hinanden. Dette kan f.eks. være to forskellige Facebook-grupper, hvor de i det ene fora - indsatsgruppen, sætter en indsats ind, og i det andet fora - kontrolgruppen, der vil de ikke foretage sig noget. KVINFO benytter sig af kvantitative samt kvalitative data, for at finde ud af, om indsatserne virker og hvilken effekt, de har. Der benyttes 'scraping' på begge fora, som bruges til at opsamle informationer. Scraping anvendes for at kvalificere det enkelte foras aktiviteter - likes, emojis, kommentarer m.m., samt kønssammensætningen. Den algoritme som Analyse & Tal har udarbejdet (se uddybning i afsnittet under 'Hvem er Analyse & Tal'), er med i begge fora for at opgøre, hvor stor graden af både sexismen samt had rettet mod kvinder er. Denne algoritme gør det nemlig muligt at give en score til begge fora, det er enten 0 eller 1. 0 vurderer at der ikke er nogen hadtale til stede, hvor 1 vurderer at der er hadtale til stede. For at få et mere nuanceret billede af, hvorvidt indsatserne virker, vil graden af had, som er rettet mod kvinder, blive opgjort, samt hvor stor andel af mænd, der er i forummet, og andelen af kvinder, som kommer til orde i begge fora (Tryghedsgruppen - TrygFonden & KVINFO, 2022). For at finde frem til, hvordan indsatserne virker, vil dette blive undersøgt ved at analysere samtalerne indhold samt gennem interviews. Herunder vil der findes ud af, om der f.eks. skal flere støttende bemærkninger til (fremgangsmåden er stadig under udvikling), når der bliver skrevet sexistisk indhold. Dette kan være større selvindsigt og empati, således at potentielle krænkerne skriver mindre indhold som er sexistisk. Eller når krænkerne bliver konfronteret med oplysninger om, hvordan ofrene føler. Altså er formålet at finde frem til, hvorvidt krænkerne vælger at trække sig mere i baggrunden eller om de vælger at forsvinde helt ud af forummet, om de vælger at ændre adfærd og derfor poster mindre sexistisk indhold. Det er den iterative proces, der skabes under midtvejsevalueringen, fordi indsatserne undervejs bliver tilrettet på baggrund af de indsamlede resultater. Herefter lader KVINFO indsatserne køre endnu et halvt år (Tryghedsgruppen - TrygFonden & KVINFO, 2022).

Mål

Projektets mål er at skabe samt udvikle helt konkrete værktøjer, der kan anvendes og blive udbredt blandt befolkningen. Formålet er dertil, at projektet skal skabe kulturforandringer, som kan øge den digitale sikkerhed for kvinder og minoriteter (og mænd), når de agerer på digitale platforme. Målet er, at alle, uanset køn, kan deltage i den online demokratiske debat og derfor være på lige fod med hinanden (Tryghedsgruppen - TrygFonden & KVINFO, 2022).

Intentionen er, at befolkningen får en ændret online adfærd og digital kultur, så det kan bidrage til, at alle mennesker kan opleve et fuldt digitalt medborgerskab. Herunder at alle har mulighed for at udtrykke og udfolde sig online, samt komme til orde, uden de skal være præget af nogen former for hverdagssexisme. KVINFO har et mål om, at den online tone bliver bedre og at flere begynder at sige fra over for disse sexistiske opslag og kommentarer - herunder også, at flere mennesker vælger at bakke op om ofre, som oplever sexisme. På lang sigt er der et ønske om, at flere kvinder får en følelse af tryghed, når de agerer på online platforme, således at de ikke behøver trække sig fra den demokratiske debat online. På baggrund af, at ambassadører og moderatorer uddannes og herefter inddrages, er håbet at disse indsatser kan blive videreført til andre fora. Her skal udbredelsen af dette medføre, at f.eks. empati-kampagner bliver en del af foraene. Fordi indsatserne som inddrages i begge fora ikke kun er målrettet kvinder, men derimod også andre medlemmer af foraene, vil KVINFO skele til, om hvorvidt det har fået primært mænd til at ændre deres adfærd, når de agerer i online fora.

Helt overordnet er målet, at samtlige indsatser skal være en hjælp til, at de bliver spredt som ringe i vandet og at alle, uagtet køn, vil være med til at indgå i den demokratiske debat online (Tryghedsgruppen - TrygFonden & KVINFO, 2022).

På baggrund af indsatsernes indvirken, bliver resultater indhentet og herefter bliver disse nedskrevet i en rapport, som præsenterer nogle anbefalinger til, hvordan man kan bekæmpe hverdagssexisme. Rapporten vil blandt andet indeholde ændringer i antallet af kvinder, som deltager i den online debat, og hvor mange kvinder der vælger at indgå i forummet. Yderligere om disse fora får ændret størrelse når indsatserne indsættes. På baggrund af de interventioner der indhentes, vil resultaterne afspejles i anbefalingerne (Tryghedsgruppen - TrygFonden & KVINFO, 2022).

Hvem er Analyse & Tal?

Analyse & Tal er et analysebureau, som er specialiseret i at tælle dét, der er svært. De formår at analysere store og komplekse digitale fællesskaber, sociale problemer, hadtale, disinformation og meget mere. Analyse & Tal finder mening i kompleksiteten og formidler det herefter gennem analyser og tal, så borgerne forstår det. De kortlægger sociale tendenser og fænomener, de måler på adfærd samt holdninger, og så sætter de tal på de sociale og digitale bevægelser. Analyse & Tal kombinerer de klassiske analysemetoder som interviews, surveys og statistik, med de helt nye digitale metoder som netværksanalyse. Yderligere analyserer de data fra sociale medier ved brug af både kunstig intelligens og algoritmer (Analyse & Tal).

Analyse & Tal er en demokratisk virksomhed, som har udskiftet chefer og hierarkier med en demokratisk ledelse. Det vil også sige, at alle de faste medarbejdere er blevet partnere og alle får det samme i løn. Yderligere har alle lige stor indflydelse på virksomhedens beslutninger, for som de selv siger; "Én medarbejder - én stemme." (Analyse & Tal). Deres formål er, at de vil skabe et mere socialt retfærdigt samfund, som også er lige og demokratisk (Analyse & Tal).

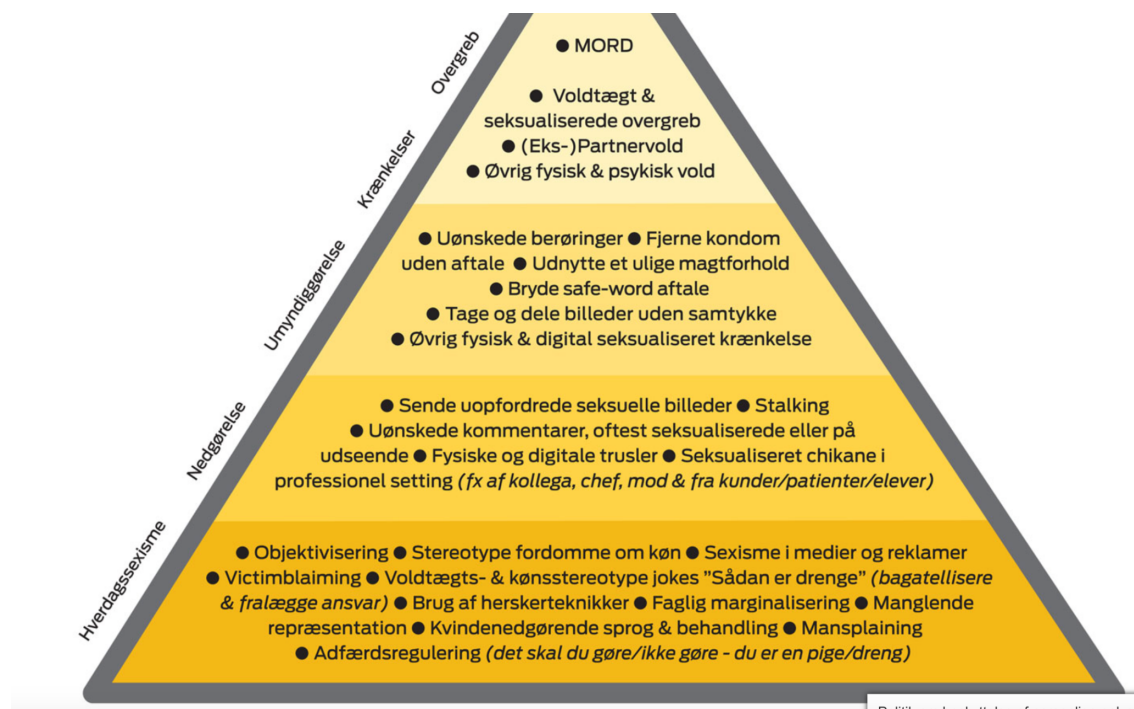
Med støtte fra TrygFonden har de formået at udvikle en dansksproget algoritme, der har til formål at detektere angreb på Facebook, som sker i den offentlige debat. Ved hjælp af teknologien 'deep-learning' samt 'assisteret maskinlæring' er det i dag blevet muligt at finde andelen af blandt andet angreb, som indeholder hadefuldt og anstødeligt sprog i kommentarsporerne på de danske Facebooksider. Udover hadefuldt og anstødeligt sprog, som er underkategorier til angreb, fokuserer de ydermere på beskyttede (race, etnicitet, hudfarve m.m.)- og ikke beskyttede karakteristika (beskæftigelse, uddannelse m.m.) (Analyse & Tal, 2021, s. 16). Denne form for angrebsalgoritme er en ud af to, og denne er skabt i forbindelse med projektet 'De digitale medborgerhuse'. Den anden algoritme skal detektere anerkendelse i den offentlige debat på Facebook og vil blive det første danske bud på en algoritme med dette formål (Analyse & Tal, 2021).

I en udarbejdet rapport beskriver de, at algoritmen har analyseret sig frem til angreb, som indeholder enten et hadefuldt eller anstødeligt sprog i 63 mio. kommentarer fra 199 politikeres og 477 medieres Facebooksider. Tallene repræsenterer kommentarer, som har været tilgængelige på siderne i perioden januar 2019 - februar 2021 (Analyse & Tal, 2021, s. 2).

Sexismepyramiden

The Everyday Sexism Project blev stiftet af engelske Laura Bates i 2012, fordi hun flere gange på en uge blev udsat for henholdsvis uønskede tilråb, seksuelle kommentarer og befamlinger. I stedet for at tie om det, valgte hun at starte et åbent forum på et website, for alle, som har lyst til at tale højt om deres oplevelser. I dag findes en dansk afdeling, som blev stiftet i 2013 af projektleder og journalist Irene Manteufel i samarbejde med Dansk Kvindesamfund, og er en NGO. Everyday Sexism Project Danmark (ESPD) drives kun af frivillige og arbejder fortsat på problemerne med sexisme, som viser sig på forskellige platforme. ESPD har til formål at synliggøre eksistensen af sexisme, og herunder også at skabe et rum, hvor mennesker ikke skal føle sig alene med sine oplevelser (Everyday Sexism Project Danmark).

ESPD har udarbejdet en såkaldt Sexismepyramide, som gennem grafik skal vise, hvordan voldtægtskultur og sexisme er med til at påvirke vores dagligdag på forskellige niveauer. Både holdninger og adfærd, der bliver accepteret og normaliseres, ses på de nedre trin. De er med til at muliggøre, undskylde eller forstærke den adfærd, der ses på de højere trin. Hvis omfanget af de seksualiserede overgreb samt vold mod kvinder skal ændres, skal kulturen først ændres. Dermed opfordrer ESPD alle til at sige fra over for hverdagssexisme (Everyday Sexism Project Danmark). Sexismepyramiden kan ses nedenfor i figur 1:

(Everyday Sexism Project Danmark).

Metode

Videnskabsteori

Socialkonstruktivisme

Denne opgave tager udgangspunkt i den socialkonstruktivistiske tilgang, da denne tilgang blandt andet er optaget af, hvordan sproget er med til at forme menneskers evner og muligheder for at forstå den verden, vi lever i. Gennem opgaven prøver jeg at belyse og undersøge sociale problemstillinger, der også omhandler menneskers måde at bruge, og misbruge, sproget på. Derfor benyttes denne tilgang til at arbejde med det i praksis.

Dykker man ned i socialkonstruktivismen, peges der på, at den stammer fra den tyske filosof, Immanuel Kant. Han mente, at mennesket faktisk ikke var i stand til at forstå 'tingen i sig selv', men derimod kun forstå den verden, som fremstår for os. Det vil altså sige "tingen for os". Med dette mente Kant, at vi mennesker kun forstår verden gennem de begreber som sproget rent faktisk giver os, og at vores beskrivelser af virkeligheden dermed er socialt konstrueret gennem sproget (Christensen et al., 2022). Socialkonstruktivismen kan også beskrives som det blik, mennesker har på verden, og at dette ikke kan adskilles fra menneskets egen kultur samt erfaringer. Denne tilgang peger også på, at al menneskelig erkendelse er socialt konstrueret. Dette er fordi alle former for erkendelse, sker gennem en forståelsesramme, som mennesket ikke er født med, men derimod mere er et resultat af den kultur samt historiske fortid, som det enkelte individ er en del af. Alle mennesker indhenter og reproducerer viden, for derefter at fortolke det ud fra den verden, vi dagligt interagerer med samt den verden, hvor vi interagerer med hinanden (Pedersen, 2023). Retningen fokuserer ydermere på det at forstå viden som værende kontekstafhængig samt socialt konstrueret. Herunder også, at sprog er det, som former menneskets evner samt muligheder for at erkende den verden, vi lever i. Den måde, som mennesker lever og handler på, udspringes af deltagelse i sociale sammenhænge. Med det menes, at mennesket kun forstår andre menneskers sprog, tænkning samt handlinger ved at studere disse sociale betingelser. Dette menneskesyn formes derfor af de kulturelle og samfundsmæssige normer, hvilket udfordrer disse konstruktioner for at kunne skabe nogle nye tænke- og handlemuligheder. Derfor ses mennesket som et resultat af alle de sociale påvirkninger (Schmidt, 2022).

Under den socialkonstruktivistiske tilgang findes to varianter, som hhv. er den epistemologiske konstruktivisme og den ontologiske konstruktivisme. Begge retninger bliver beskrevet herunder.

Epistemologisk konstruktivisme

Denne epistemologiske konstruktivisme handler om, at mennesket har en erkendelse om, at verden er socialt konstrueret og den menneskelige erkendelse betragtes som værende et resultat af samfundet, kultur samt historie, som mennesket er en del af. Som nævnt ovenfor, producerer og reproducerer mennesker viden samt en fortolkning af verden i samspil med andre mennesker. Herigennem bliver former for handling, sprog og tænkning en form for karakter af enten 'naturlighed' eller 'unaturlighed'. Sidstnævnte ses hos mennesket som noget socialt uacceptabelt (Schmidt, 2022).

Ontologisk konstruktivisme

Denne ontologiske konstruktivisme handler om, at mennesket ser selve virkeligheden som en konstruktion. Det handler altså om nogle helt grundlæggende måder, hvorpå noget kan eksistere. Der skelnes mellem den radikale form, som betyder, at selve virkeligheden er en konstruktion. Dernæst den begrænsede form, hvor samfund og kultur - altså den sociale virkelighed - anses som en social konstruktion, men dette gælder dog ikke den fysiske virkelighed, som peger mod naturen (Schmidt, 2022). 'Tingen i sig selv' som blev nævnt tidligere, er socialt konstrueret og omhandler herunder både den sociale verden, men ligeså (for nogle socialkonstruktivister) også den fysiske verden (Christensen et al., 2022).

Mennesket bliver indenfor socialkonstruktivismen gennemstrømmet af forskellige diskurser, hvilket betyder, at mennesket ikke nødvendigvis har en 'fast identitet', men derimod er i konstant forandring, fordi mennesket påvirkes af disse diskurser. Det kan f.eks. være bestemte måder, enten at forstå verden på eller måder at tale om verden på. Foucault mener, at sproget er en konstruktion af virkeligheden, fordi sproget er en artikulation af både hvem vi er, men også fordi sproget på samme tid afslører, hvordan vi som mennesker er blevet. Det er i disse diskursive forskrifter, at mennesket finder forskellige måder at tale på, og derfor viden samt magt krydses (Schmidt, 2022). Når mennesket bruger sproget, er vi i en konstant udvikling, fordi vi ikke har en 'fast identitet' og dermed prøver både at finde måder, hvorpå vi kan forstå verden og den måde, som vi taler på og interagerer med hinanden.

Ud fra menneskelig adfærd og handlinger forklarer Pierre Bourdieu, at dette ikke kun skal anskues som værende noget subjektivt eller individuelt, men derimod mere skal forstås i vekselvirkning, hvor de omgivende sociale strukturer er i feltet. Han beskriver feltet som værende et socialt rum, der kan anskues og hvor der er tilhørende egne spilleregler og struktur. Her snakker Bourdieu om muligheder for, at mennesker kan indtage forskellige former for positioner overfor hinanden, på baggrund af deres sammensætning og mængde af habitus. Bourdieu beskriver habitus som “det sociales indfældning i kroppen” (Christensen et al., 2022, s. 163) og betyder den smag (præferencer) samt de færdigheder, som vi mennesker har fået ved deltagelse af felter i den sociale verden, og det kan anses som en form for kropsliggjort mental struktur. Sidstnævnte vil være socialt konstrueret, fordi det skubber os hen mod nogle sociale sammenhænge, mens mennesket også selv er med til at konstruere den sociale verden gennem praksis samt deltagelse i hverdagslivet (Christensen et al., 2022). Vekselvirkningen er under konstant udvikling i det sociale rum, altså mellem menneskets mentale struktur - habitus, og samfundets sociale strukturer - felter. Det er derfor vi sammen skaber en virkelighed, gennem vores beskrivelser af den. Dermed er socialkonstruktivismen optaget af, at både samtalen med andre, men også talen i sig selv, kan være med til at skabe en virkelighed, i lige så høj grad som al anden handling.

Metodekritik

Denne opgave bygger udover en gennemgående research af litteratur og analysering af diverse medier, også på en række interviews.

Interview er en kendt metode til indsamling af data og er blevet meget almindeligt at benytte, når man skal indhente ny viden på specifikke områder. Målet med at anvende interviews er, at man får mulighed for at komme tæt på informantens oplevelser og holdninger til det specifikke emne (Brinkmann & Tanggaard, 2015). Det er vigtigt at være klar over, hvilken interviewform, der skal anvendes, og hvilken forståelse af viden, man gerne vil indhente. Hvis interviewmetoden benyttes korrekt, er det ifølge Brinkmann og Tanggaard en af de mest effektive måder, hvorpå man kan indsamle data (Brinkmann & Tanggaard, 2015). De mener, at nogle forskere hævder, at vi lever i et interviewsamfund, fordi interviewet er blevet en social praksis. Dog er interviewet også med til at gøre, at det, der fortælles i situationen, altid vil være konstrueret i interaktionen med samtalen, som interviewet udgør. Det som informanten nævner i interviewet er en “... konstruktion i den samtaleinteraktion som interviewet udgør” (Brinkmann & Tanggaard, 2015, s. 31). Med det menes, at det som

informanten vælger at fortælle under interviewet, altid vil påvirkes af den enkelte situation, som informanten sidder i.

Interviewmetoden, og specielt det semistrukturerede interview, er med til at styrke oplevelsen af, at man kommer helt tæt på informanten og vedkommendes holdninger samt meninger. Derimod kan risikoen være, at det kan være svært at fastholde de forudgående temaer, og at man derfor kan risikere at have mange interviews, som peger i forskellige retninger. Det er derfor vigtigt at prøve at fastholde informanten til at blive indenfor interviewguidens rammer, men lige så give plads til, at der er mulighed for at komme godt rundt om emnet, uanset om det indebærer, at man kommer ud på et sidespor - så længe interviewerens får informanten tilbage til det angivne emne igen. Når et interview udføres fysisk med informanten, er det med til at skabe en større autenticitet. Derimod hævdes det, at interview, der foregår over telefonen, er blevet mere fremtrædende, fordi det er nemmere at komme i kontakt med folk, som normalt ikke ville være tilgængelige at interviewe. Det er især blevet en fremtrædende form efter corona-nedlukning, hvor vi fik øjnene op for teknologiske hjælpemidler. Det kan dermed være en fordel, når informanterne er fysisk placeret andre steder i landet eller verden. Interview, der foregår skriftligt, er en fordel da de allerede er selv-transskriberet og derfor er tidsbesparende for interviewerens (Brinkmann & Tanggaard, 2015). Ulemperne ved at benytte sig af denne interviewmetode er yderligere, at der er stor mulighed for at påvirke de svar informanten giver, og der kan være risiko for at få svar, som ikke har relevans for emnet.

Empiriindsamling

Semistrukturerede interviews

Den kvalitative forskningsmetode beskrives i bogen *Kvalitative Metoder* (2015) af Svend Brinkmann og Lene Tanggaard og danner bl.a. grundlag for opgavens teoretiske udførelse (Brinkmann & Tanggaard, 2015). Den semistrukturerede interviewform inddrages for at indhente relevant data fra informanter og yderligere for at få viden og andre kulturelle indsigter. Denne forskningsmetode er en kombination af det ustrukturerede og strukturerede interview, og benytter sig derfor både af åbne og lukkede spørgsmål (Sharp et al., 2019). Herunder udformes en skabelon, som indeholder både en interviewguide og spørgsmål. Dette skal være en hjælp til at sørge for, at interviewene gennemføres korrekt. Interviewguiden hjælper med at skubbe informanternes svar i samme retning, så emnet fastholdes, og man derfor ikke får indhentet data, der ikke er brugbare, uden at der stilles lukkede eller ja/nej

spørgsmål. Både interviewguiden og grundspørgsmålene fungerer kun som værende styrende og betyder derfor ikke, at man ikke må afvige fra dem. Hvis informanten fortsat svarer på spørgsmålene, men får fortalt en anden vinkel, som er relevant, er det vigtigt at forfølge informantens fortælling, da det kan medføre ny viden som interviewerens ikke har overvejet, og derfor opnår andre relevante informationer. Det er derfor vigtigt at være kreativ indenfor den ramme, som er udarbejdet gennem interviewguiden. Når interviewene udføres i praksis, er det vigtigt at interviewerens udviser et neutralt kropssprog og åbent sind, da dette tillader at informanten har mulighed for at udtrykke sig med egne holdninger og meninger. Hvis ikke, kan det være med til at påvirke den indsamlede data og i værste fald give et fejlrresultat (Brinkmann & Tanggaard, 2015).

Interviewguide

Interviewguiden bruges til at forme interviewet og er med til at skabe et overblik hos interviewerens. Informanten oplyses med en kort introduktion angående, hvad det pågældende interview vil omhandle, varighed og relevante temaer, som vil berøres. Interviewguiden i denne opgave er inspireret af Brinkmann og Tanggaard (Brinkmann & Tanggaard, 2015).

Der er til samtlige interviews blevet nævnt, at hvis informanterne ikke ønsker at blive nævnt med navns nævnelse, kan dette anonymiseres.

Der er udformet tre forskellige interviewguides (se bilag 2+3+4), hvor den ene er lavet specifikt til Johanne Schmidt Nielsen og en anden kun til Simon Fendinge, således at de passer mere til deres faglige baggrunde som henholdsvis tidligere Folketingsmedlem for Enhedslisten og nuværende landsformand i Liberal Alliance Ungdom.

Beskrivelse af informanter og eksperter

Rebekka Mahler, projektleder

Rebekka Mahler er projektleder på projektet 'Digital Hverdagssexisme' og står for den kønsfaglige forankring af projektet. Hun er specialkonsulent hos KVINFO og er uddannet i kønsstudier og har, gennem sin erfaring fra KVINFO, et indgående kendskab til problematikker omhandlende sexisme, køn og forskelsbehandling. Mahler sidder i den nationale afdeling og arbejder lidt med internationale minister-arbejdspartnere (Mahler, 2023). Mahler har for Koda tilbage i 2022 været med til at skabe 'Hvorfor er der så få kvinder i musikken?' (Tryghedsgruppen - TrygFonden & KVINFO, 2022, s. 12), som handler om flere af de samme problematikker som KVINFO's indeværende projekt.

Mahler har yderligere arbejdet med forskellige undersøgelser inden for IT-sektoren, mediebranchen samt digital chikane af folketingspolitikere. Dette arbejde har været med til at skabe en langt større selverkendelse i brancherne af både omfanget og ligeledes konsekvenserne af de ligestillingsudfordringer. Ydermere har Mahler bidraget til at skabe kulturforandringer og har i samarbejde med Copenhagen Business School udviklet nye redskaber, som har adresseret problemer og derfra samskabt løsninger. Her er tilgange og metoder bragt i spil og med god effekt brugt hos forskellige aktører og sektorer, herunder musikbranchen og finanssektoren. Afslutningsvis har Mahler udover sit store kendskab til emnet på både et teoretisk og praktisk niveau, også erfaring som kvalitativ analytiker, der også vil blive brugt i projektet (Tryghedsgruppen - TrygFonden & KVINFO, 2022). Interviewet med Rebekka blev udført fysisk.

Johanne Schmidt Nielsen, generalsekretær

Johanne Schmidt Nielsen har en bachelor i socialvidenskab og er forhenværende folketingsmedlem for Enhedslisten i Københavns Storkreds i perioden 2007-2019. Her var hun ordfører på bl.a. områderne indenfor ligestilling, asyl, integration samt indfødsret. Herunder var hun også kandidat for Enhedslisten i Nørrebrokredsen fra 2007-2018 (Folketinget).

I dag arbejder Schmidt Nielsen som Generalsekretær i Red Barnet, hvor hun udtaler sig om politiske beslutninger inden for Red Barnets lokale, internationale og nationale arbejde, og om hvordan det påvirker livet for børn, der lever i udsatte positioner (Red Barnet). På grund af Schmidt Nielsens travle hverdag, blev interviewet udført skriftligt.

Simon Fendinge, landsformand i Liberal Alliance Ungdom

Simon Fendinge er landsformand i Liberal Alliance Ungdom og har været i partiet i ti år. Ved siden af studerer han International Business på Copenhagen Business School (Fendinge, 2023). Interviewet blev udført telefonisk.

Inge Rasmussen, tidligere folkeskolelærer

Inge Rasmussen er uddannet både bioanalytiker og folkeskolelærer, men har arbejdet længst med sidstnævnte, hvor hun både underviste elever i udskoling i naturfag, men også til at blive kompetente mennesker (Rasmussen, 2023). Interviewet blev udført fysisk.

Julie Storm Jørgensen, statskundskabsstuderende

Julie Storm Jørgensen læser en kandidat i statskundskab med sidefag i historie på Københavns Universitet. Ved siden af studiet arbejder hun i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, hvor hun sidder med henholdsvis erhvervspolitik og udvikling både nationalt samt internationalt. Derudover er Jørgensen frivillig i Danners foredragsgruppe (Jørgensen, 2023). Interviewet blev udført fysisk.

Tematisk analyse

For at skabe et bedre overblik over de indhentede interviews, har jeg udarbejdet en tematisk analyse, for at finde hovedtemaerne. Interviewene blev udført fysisk, på nær det med Schmidt Nielsen, det blev udført skriftligt og det med Fendinge var over telefon. Alle interviews er blevet transskriberet og efterfølgende analyseret. Dette er gjort ved at nedbryde de forskellige udsagn og herefter inddelt i temaer. Derfor er en kodning af meningsindholdet foretaget og dette bidrager henholdsvis til, at det skaber en større forståelse for informanternes egen forståelse samt giver mig et større perspektiv på emnet. På denne måde bliver opgaven både kategoriseret og identificeret, således at opgavens temaer grundlægges. Denne tematisering hjælper med, at interviewene bliver undersøgt mere dybdegående. Det medfører yderligere, at jeg skaber en tematisk forståelse for de mange forskellige og nye fænomener, som skal undersøges. Dette skaber nemlig grundlag for analysen og så ny viden indhentes. Der er hentet inspiration fra Clarke og Brauns tekst *Using thematic analysis in psychology* (2006). De beskriver seks faser, som ses på nedenstående figur 2.

Table 1: Phases of Thematic Analysis

Phase	Description of the process
1. Familiarising yourself with your data:	Transcribing data (if necessary), reading and re-reading the data, noting down initial ideas.
2. Generating initial codes:	Coding interesting features of the data in a systematic fashion across the entire data set, collating data relevant to each code.
3. Searching for themes:	Collating codes into potential themes, gathering all data relevant to each potential theme.
4. Reviewing themes:	Checking in the themes work in relation to the coded extracts (Level 1) and the entire data set (Level 2), generating a thematic 'map' of the analysis.
5. Defining and naming themes:	Ongoing analysis to refine the specifics of each theme, and the overall story the analysis tells; generating clear definitions and names for each theme.
6. Producing the report:	The final opportunity for analysis. Selection of vivid, compelling extract examples, final analysis of selected extracts, relating back of the analysis to the research question and literature, producing a scholarly report of the analysis.

(Braun & Clarke, 2006, 36).

Analysen tager derfor udgangspunkt i denne tematiske analyse, så jeg kan analysere det indsamlede empiriske materiale. På den måde sikrer jeg, at alle relevante temaer bliver genkendt og herfra danner grundlag for opgavens analyse.

Fase 1: Den indhentede empiri er lyttet til, gennemlæst og transskriberet. Her blev de første temaer belyst.

Fase 2: Der blev ud fra temaerne foretaget en farvekodning, således at det blev tydeliggjort, om temaerne var gennemgående i empirien.

Fase 3: Temaerne blev på baggrund af farvekodningen defineret.

Fase 4: Temaerne gennemgås og der tjekkes, hvorledes de stemmer overens med det man fandt frem til i fase 1 og 2.

Fase 5: Her navngives temaerne

Fase 6: Analysens indhold skabes

(Braun & Clarke, 2006, 36).

På baggrund af mange forskellige vinkler og opståede emner i interviewene, findes der ti temaer og et emne, som omhandler informanternes baggrund.

Samtlige farvekodninger/temaer har været med til at skabe et bredt overblik over empirien.

Farvekoderne ses nedenfor og kan ses i alle transskriberede interviews (se fra bilag 5, s. 13):

Grøn = Kultur/normer

Orange = Hadkommentarer/digital sexism

Lyserød = Identitet

Lilla = Magt

Turkis = Tonen online

Lys blå = Ytringsfrihed

Grå = Debat

Gul = Analyse & Tal

Rød= Løsningsforslag

Blå = KVINFO's baggrund

Fed skrift = Informanternes baggrund

Teori

Kulturbegrebet - hvad betyder det?

Kultur er et bredt begreb og har mange forskellige betydninger. Det er faktisk det ord, der har flest betydninger indenfor hverdagssproget samt kulturforskningen (Jensen, 2018). Det kan være kultur mellem mennesker, sportskultur, trafikultur, køkultur eller kultur på digitale medier m.m. Kultur er noget, vi skaber, men hvor fokus er på inklusion og diversitet. Kultur er nemlig ikke kun statisk, men er en konstant proces (Jensen, 2011). Kulturbegrebet er blevet et form for kampråb for en række minoritetsgrupper, der søger en bekræftelse af deres identitet. Man kan også kigge på kultur når det indgår i sociale relationer eller i ungdomskultur, organisationskultur, nationalkultur osv. (Jensen, 2018). Begrebet kan benyttes til at lave en kritisk afgrænsning overfor samfundet og dets mennesker, da det kan henvises til hhv. køn, race, seksuel identitet eller anden adfærd. Kultur kan også skabe et fællesskab eller give en følelse af samhørighed (Jensen, n.d.).

Iben Jensen beskriver i *Grundbog i Kulturforståelse* (2018), at kultur og kulturforståelser er svært at definere, men må baseres ud fra en gensidig respekt samt et ønske om at forstå hinandens rationaler. Herunder et ønske om at forstå, hvilke logikker den anden part handler på baggrund af. Det handler om at forstå hinanden, og hvorfor man handler, som man gør (Jensen, 2018). Jensen formidler hertil, at interkulturel kompetence handler om, at man i praksis skal have respekt for menneskers syn på virkeligheden på trods af, at det strider mod ens egne erfaringer og syn på verden. Det handler om, at vi i mødet med mennesket reflekterer over egne værdier, men ligeså lytter til andres, så der skabes et rum, hvor man kan indgå i dialog. Vi skal kunne forstå menneskers forskelle og ligheder, for vi er ikke alle ens, kultur kan nemlig måles og vejes helt forskelligt. Det handler i bund og grund om, hvordan mennesket skaber betydning samt mening med deres tilstedeværelse, uanset om det er fysisk eller online. Kultur handler om det, man fortolker ved tilstedeværelsen, og hvordan man vælger at handle herefter (Jensen, 2018).

Man kan arbejde med kultur som betydninger eller som betydningssystemer, herunder hvordan mennesker formår at skabe mening eller betydning i hverdagen. Iben Jensen fortsætter med, at man kan se kultur som en dynamisk størrelse, fordi kultur er i konstant forandring. Kultur kan også forklares som noget man er, og noget man gør. Mennesket er bærer af kulturen, fordi mennesket kommer fra forskellige kulturer - en kultur, som formes af

hverdagspraksis. Det er dermed kulturen, som former og styrer menneskets handlinger (Jensen, 2018).

Kulturen på sociale medier

Kigger man derimod på kulturen på sociale medier, har den gennem de seneste år udviklet sig til en hårdere kultur. Det er altså den demokratiske samtale, som lider på medierne, fordi grove hadefulde kommentarer skræmmer flere og flere væk fra debatten. Til trods for, at tonen foregår indenfor lovens grænser, har kulturen regelsæt og grænser, der gør, at de synes det er i orden med en bestemt tone. Fordi andre kulturer har andre grænser, ses samme tone som værende langt over grænsen. Problemet med den hårde kultur gør, at mange afholder sig fra at deltage i de online debatter. En måling fra Danmarks Statistik i 2016 viser, at helt op til 50 procent af befolkningen fortæller, at "tonen i debatter på sociale medier afholder dem fra at udtrykke deres mening og deltage i debatten" (Institut for Menneskerettigheder, 2017, s. 15). Det vil altså sige, at der er startet et demokratisk problem. I denne undersøgelse dykkes ned i kommentarer, som bidrager til den hårde tone. De har analyseret 3.000 kommentarer for DR Nyheder og TV2 Nyhedernes Facebooksider. Her var formålet, at se hvor mange af disse kommentarer, der bl.a. var nedsættende, krænkende, chikanerende m.m. Kommentarerne blev indsamlet tolv timer efter, de var skrevet, hvilket har givet medierne rig mulighed for at fjerne kommentarer, der indeholdt had eller anden form for negativitet. 15 procent af disse kommentarer fik lov til at blive stående, hvilket svarer til hver syvende kommentar, som indeholder en hadtone. Undersøgelsen viser også, at de hadefulde kommentarer blot giver mere næring til flere hadefulde kommentarer og yderligere, at kvinder i højere grad end mænd afholder sig fra debatten online (Institut for Menneskerettigheder, 2017, s. 7).

Ved at interagere på de sociale medier bliver den kulturelle identitet konstant udviklet. For hvem man er, det finder man ofte ud af i samspil med andre mennesker, man kan ikke opbygge sin identitet alene. Det er vigtigt, at man kan indgå i et forum og dermed diskutere verden, følelser eller erfaringer med andre. Hver gang man møder andre mennesker, som agerer anderledes end en selv eller som besidder nogle andre værdier, udfordrer det vores egen opfattelse og dermed påvirker vores identitet. Det er altså i mødet med 'den kulturelle anden', at man skal bevare den gode tone. Jensen beskriver nemlig, at den kulturelle identitet skabes mellem mennesker (Jensen, 2018).

Magt

Ifølge Michael Foucault er magt et begreb, som findes alle steder og især, hvor sociale relationer skabes. Han ser ikke magt som værende hverken negativt eller destruktivt, men i enhver relation findes en magtrelation (Schleicher & Schleicher, 2022). Under magtbegrebet findes en række udtryksformer, som ses i et Foucault-perspektiv:

- Magt kan være med til at manipulere og kontrollere
- Magt kan være med til at afrette mennesker, selvdisciplinere og/eller selvlede
- Magt er en kraft, der er indlejret i alle sociale relationer = magtrelation
- Magt har en neutral evne til både at kunne forårsage, påvirke og forandre
- Magt kan både forme individer, deres aktiviteter og deres indbyrdes relationer

(Schleicher & Schleicher, 2022, s. 114).

I bogen *Teoribogen - 15 pædagogiske tænkere* (2022) bliver der yderligere beskrevet, at der i al pædagogisk arbejde bliver arbejdet med magt. Med det menes, at både lærere samt pædagoger i deres professionelle hverdag har et ansvar overfor børnene i forhold til at finde en fastholdelse af deres menneskelige udvikling. Det er dermed den voksne, som i denne situation har magten til at definere over for barnet, hvad der er rigtigt og forkert (Schleicher & Schleicher, 2022). Foucault beskriver ydermere, at danske borgere kendetegnes ved en stor selvdisciplin, hvorfor vores samfund er så velordnet. Han fortsætter med, at vi gennemgår en lang dannelsesproces, fordi vi skal lære et stort sæt af både normer og regler for den sociale adfærd. Der er nemlig ikke nogen, som i hverdagen går og holder øje med os, vi skal i stedet kontrollere hinanden. På denne måde findes magten imellem os allesammen og hele tiden. Foucault mener også, at hvis man gør det i en sådan grad, vil magten være anvendelig indenfor samfundsbevaring. I et land som Danmark er borgerne gode til at følge reglerne fra første færd, herefter udøves en omfattende social kontrol, som bevæger sig alle steder hen. På den måde kan magt blive brugt i sociale medmenneskelige relationer/sammenhænge. I forlængelse af, at magt findes alle steder, beskriver Foucault magtbegrebet som følgende:

“Magten er noget, der udfolder sig i kæder fra uendelige rækker af punkter i spil af ulige og mobile relationer. Den er aldrig udvendig i forhold til andre relationer, men immanent i dem.” (Schleicher & Schleicher, 2022, s. 116).

Det er dermed selve udførelsen og effekten af den her magt, som for Foucault har interesse og som han ser som værende omdrejningspunkt i hans opmærksomhed. Lige så handler det i høj grad om, hvordan man får magten og i mindre grad om at konstatere, hvem der får den her magt. Den *traditionelle* måde at forstå magtbegrebet på, går ud på at omfatte magten over andre på en statisk måde, hvorimod den *klassiske* måde at se på magtbegrebet på, dykker ned i forståelsen af specifikke temaer som f.eks. besiddelse, kontrol og suverænitæt. Magt formår at manifestere sig overalt i samfundet og kan være både kynisk og taktisk, men ligeså kædes sammen i disse medmenneskelige relationer (Schleicher & Schleicher, 2022).

Køn og kønsroller

I bogen *Kulturer & Organisationer - Overlevelse i en grænseoverskridende verden* (2010), beskrives blandt andet, hvordan køn og kønsroller er en del af ethvert samfund. Helt biologisk er mænd og kvinder forskellige. Mænd er i gennemsnit højere og stærkere end kvinder, hvorimod kvinder i gennemsnit har en større fingerfærdighed samt et hurtigere stofskifte, end mænd har. Det forventes også, at mænd er mere selvsikre og konkurrenceprægede, altså besidder de mere 'hårde' roller. Yderligere har mænd en tilbøjelighed til at dominere samfundslivet uden for hjemmet. For kvinder har man en forventning om, at de tager sig af tingene i hjemmet og at de passer børnene - altså de mere 'bløde' roller. Hofstede et al. beskriver i kapitlet, at de såkaldte absolutte og statistiske biologiske forskelle mellem mænd og kvinder, er de samme verden over, mens de samfundsmæssige roller kun delvist er bestemt gennem de biologiske begrænsninger (Hofstede et al., 2010).

Mænd og kvinder optræder med forskellig adfærd, for hvilken adfærd, der er passende for det enkelte køn, er meget forskelligt fra samfund til samfund. I dagens Danmark er det blevet mere tydeligt, at mænd kan optræde på en feminin måde og kvinder på en mere maskulin måde. Det betyder, at uanset om der er tale om en mand eller kvinde, så afviger de fra visse konventioner i samfundet. Det vil altså sige, at en feminin og en maskulin adfærd, kan betragtes som værende forskellig i det helt traditionelle samfund, men ligeså i det moderne samfund. Kigger man på det traditionelle samfund og ligeså på det moderne, finder man forskellige variationer. Det betyder, at der er skabt en fælles tendens med hensyn til fordelingen af disse seksuelle roller, fordi det med tiden er blevet et mere moderne samfund, hvilket gør, at der er blevet skabt mere plads til forskellige variationer af mænd og kvinder (Hofstede et al., 2010).

Hofstede har i mange henseende ret i sin tilgang til kønnene og deres roller i samfundet. Og der er stadig mange, der er enige i hans teorier. Men netop fastholdelsen af de biologiske roller er en del af det hadsprog, som kvinder oplever online. Det betyder, at opfattelsen af, hvilke roller kvinder 'bør' påtage sig, ikke får lov at følge med udviklingen, og kvinder derfor endnu ikke har lov til at have en holdning i den offentlige debat.

Interkulturel kommunikation

I kulturforståelse er kommunikation grundstenen lige så vel, som det er i livet. Jensen (2011) beskriver, at hver gang man helt ukritisk benytter sig af betegnelsen interkulturel kommunikation i den helt klassiske betydning, f.eks. med kommunikation mellem mennesker, som har forskellige kulturelle baggrunde, kommer man hurtigt til at fastholde en forestilling om, at både nationale og etniske forskelle er det, der er vigtigst i en specifik kommunikationssituation. Jensen fortsætter med, at man derfor kan argumentere for, at den interkulturelle kommunikation er en praksis blandt mange (Jensen, 2011).

Helt konkret er interkulturel kommunikation en kommunikation som sker mellem to eller flere personer, som har forskellige kulturelle baggrunde. Afhængig af, hvilken kulturel baggrund man som enkelt individ besidder, vil man reagere samt agere på forskellige måder (Jensen, 2018).

Jensen fortæller, at der i *Håndbog i høflighed - kulturelle koder i 11 EU-lande* af Ulla Gjedde Palmgren, bliver beskrevet, at inden for interkulturel kommunikation er høflighed den mest elementære del. Det er nemlig også gennem høfligheden, at man som individ opdager, om man har udviklet en tilstrækkelig sensitivitet, som vil kunne anses at være enten passende eller upassende i bestemte situationer (Jensen, 2018).

Uanset om man interagerer i et fysisk eller online rum, vil både tonelejet samt ordstilling spille en afgørende rolle for misforståelser. Årsagen til dette er, at sproget og den måde man kommunikerer på, har stor indflydelse på samtalerne. Især i samtaler med mennesker, som ikke taler det samme sprog, derfor er det vigtigt at formidle sig korrekt. Yderligere fordi, vi mennesker oftest fortolker ud fra, hvad den anden part siger, men med henblik på vores egne erfaringer, forestillinger samt hvilken baggrund man kommer fra. På baggrund af at mennesker ikke er ens, vil vi i samfundet formentlig aldrig nå en identisk forståelse af, hvordan man benytter sig af kulturforståelser og kommunikation. Med henblik på, hvordan vi så på interkulturel kommunikation før i tiden, er blikket i dag ændret. Verdenssamfundet har

ændret sig gennem blandt andet globalisering, medier og migration, og det vil sige, at den viden og kommunikation som vi i dag søger mellem mennesker med forskellige kulturel baggrund, den er ikke kun blevet afgrænset af nationalkulturer, men skal i stedet ses som en kommunikationsproces i et globalt verdenssamfund. Forståelsen for den overordnede kommunikation vil være under konstant udvikling, men Jensen forklarer, hvor vigtigt det er, at vi kan kommunikere mellem mennesker med forskellige kulturelle baggrunde (Jensen, 2018). I forlængelse af, at verdenssamfundet har ændret sig, er flere og flere forskere dykket ned i kompleksiteten omkring begrebet om interkulturel kommunikation, fordi komplekse opfattelser om, hvilken rolle kultur spiller i samfundet, er kommet op til overfladen. Jensen (2018) beskriver blandt andet, hvordan USA i den kritiske interkulturelle kommunikationsforskning argumenterer for, at den interkulturelle kommunikation ikke må ses i en hverken kritisk eller historisk kontekst. Herunder at man heller ikke må fastholde sig til den kritiske kultur som nationalkulturen. Til slut beskrives, at man ikke må forholde sig eksplicit eller derimod reflektere over, hvem der har magten til at definere samt reproducere kultur (Jensen, 2018, s. 95).

Vil man skabe forandring i samfundet, så kulturforståelse og kommunikation skal forstås, er det en nødvendighed at inddrage og fokusere på minoriteten, men herunder også inkludere majoritetens andel af, hvad der helt specifikt foregår i samfundet. Minoriteter fungerer nemlig aldrig uafhængigt af majoriteten. Når vi alle lever i et flerkulturelt samfund, er interkulturel kommunikation blot en del af hverdagen. Derfor er begreber som kultur, etnicitet samt national identitet, en så stor del af hverdagslivet (Jensen, 2018).

Ytringsfrihed

I forlængelse af ovenstående afsnit om interkulturel kommunikation og fokus på toneleje og misforståelser, kan begrebet om ytringsfrihed kobles på.

Ytringsfrihed betyder, at man som individ har ret til at sige sin mening, uanset om det er mundtligt, skriftligt eller gennem kunst. Det er derfor ikke kun ord, men fokuserer derimod også på lyd og billeder. Derudover giver det ret til, at man både kan modtage, søge samt viderebringe informationer. Begrebet gør, at man har mulighed for at have en politisk, kunstnerisk, kommerciel eller journalistisk karakter. Det kan også være en blanding af alle. Ytringsfrihed kaldes for en universel rettighed, fordi det er noget som gælder for alle og som er en helt grundlæggende forudsætning for et demokrati. Ytringsfriheden er nemlig med til at sikre, at alle mennesker kan sige deres meninger og holdninger om, hvordan de hver især

mener, samfundet skal se ud. Man bliver altså ikke straffet for at ytre sin mening. Ytringsfriheden er med til at skabe en fri medbestemmelse samt meningsdannelse for borgerne. På baggrund af at politikere samt journalister i form af deres arbejde, indgår i offentlige samtaler og bl.a. debatterer forskellige samfundsforhold, så har de en udvidet ytringsfrihed (Institut for Menneskerettigheder, n.d.). Ytringsfriheden kan også være begrænset for f.eks. soldater i forsvaret eller for folk, der er varetægtsfængslet (Folketinget, n.d.).

Grundloven og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention sikrer ytringsfriheden i Danmark. Hvis der er nogle udtalelser, som strider mod lovbestemmelserne, har domstolene ret til at straffe. F.eks. kan straffelovens racismeparagraf kriminalisere racistiske handlinger og ytringer, og andre ærekrænkende udtalelser om andre mennesker - dette kaldes for injurielovgivningen. Hvis man derfor vælger at fornærme et menneske groft offentligt, er der risiko for, at man kan blive stævnet i denne injuriesag (Folketinget, n.d.). Under ærekrænkende udtalelser gælder også loyalitetsbegrebet inden for arbejdsmarkedet og ydermere antiterrorloven, som står for landets sikkerhed. Hvis man nævner noget inden for ovenstående emner, kan dette medføre straf for noget, man har sagt. Straf kan altså forekomme, hvis man f.eks. offentligt håner andre landes flag, eller hvis man vælger at videregive informationer eller andre billeder, som indeholder information om andre menneskers private forhold - herunder også selvom personen er gået bort. Der gælder også andre straffe for offentlig ansatte som læger, socialrådgivere osv. og yderligere for dommere (Institut for Menneskerettigheder, n.d.). Derfor har alle borgere et ansvar for det, de vælger at sige og skrive.

På sociale medier er der plads til, at demokratiske debatter kan føres mellem mennesker, fordi de her har en ret til at ytre holdninger og meninger, uden at grupper eller enkelte individer skal lægges for had. Dog stilles der et krav om ansvar til dem, der vælger aktivt at deltage i disse debatter, og yderligere til dem, som vælger at stille debatplatformene til rådighed. Nogle nyhedsmedier vælger at distribuere deres journalistik på Facebook og især for dem, gælder kravet om at tage ansvar for det man lægger ud på medierne, og ligeså for det, man skriver hvis man indgår i debatten (Zuleta, 2017).

Artiklen udgivet af Institut for Menneskerettigheder tager udgangspunkt i en rapport, som bygger på en befolkningsundersøgelse lavet af Danmarks Statistik samt en Megafon-måling (indsamler, måler og analyserer data (Megafon, 2021)). Denne har de lavet blandt danske

Facebookbrugere og begge undersøgelser bevidner, at den hårde tone afholder mange mennesker fra at deltage i debatter online. Undersøgelsen peger nemlig på, at det i høj grad er medierne, der skal tage ansvaret på sig. I Megafon-målingen svarer 77 procent, at de mener, det er medierne, der står til ansvar for at fjerne de nedsættende samt krænkende kommentarer. 58 procent mener, at det er medierne der bør blande sig mere i debatten, end de allerede gør (Zuleta, 2017). Institut for Menneskerettigheder anbefaler ydermere, at det er disse nyhedsmedier, som skal sikre en "gennemskuelig og konsistent moderering på baggrund af klare retningslinjer." (Zuleta, 2017). Med det mener de altså, at det er medierne, der skal forholde sig til, hvad for en rolle man som redaktør på sociale medier skal indebære. For at minimere de hadefulde ytringer, bør der lægges mere vægt på en løbende monitorering af debatten. Hvis ikke dette sker, kan debatten risikere at tage fart og en konsekvens af dette er, at flere brugere ikke ønsker at deltage i den online debat (Zuleta, 2017).

Direktør for Tænk tanken Justitia, Jacob Mchangama, er ikke enig i ovenstående, da han mener, det vil medføre en "... erodering af ytringsfriheden som bærende princip." (Zuleta, 2017). Han fortsætter med, at han har tvivl om, hvorvidt metoden er valid eller ej. Mchangama spørger Institut for Menneskerettigheder, om de mener, at disse medier skal slette alle kommentarer, som man kategoriserer som værende hadefulde. Til dette svarer Institut for Menneskerettigheder, nej. De mener ikke, at det er medierne, som skal slette samtlige hadefulde eller grove kommentarer, så de har derfor heller ikke tænkt sig at begrænse ytringsfriheden (Zuleta, 2017). De beskriver, at der har været flere lovforslag oppe til diskussion, som omhandler hadprædikanter og terrorpropaganda, og i disse lovforslag bliver der beskrevet, at politiet skal have mulighed for at blokere hjemmesider. Men dette mener Institut for Menneskerettigheder kan risikere at krænke ytringsfriheden. Det anbefales også, at hadefuldt men lovligt indhold som udgangspunkt ikke bør fjernes. Dette er på baggrund af, at man kan risikere at lave et indgreb i ytringsfriheden, og det derfor er op til medierne at håndtere kommentarerne på en anden måde end blot at fjerne de specifikke ytringer, som indeholder had eller på anden vis er grov i sin retorik. Der skal værnes om den offentlige debat, for ytringsfriheden er en af de mest centrale menneskerettigheder, da alle har ret til at ytre deres meninger og holdninger, så længe det ikke går i strid med loven (Zuleta, 2017).

Adfærdspsykologi

Adfærdspsykologi, også kendt som *behaviorisme*, er grundlagt af John B. Watson efter Anden Verdenskrig (Böss, 2019). Denne behaviorisme er en forskningsmetode og en psykologisk teori, som arbejder indenfor adfærdsområdet. Den insisterer på, at en hypotese eller en teori skal kunne blive modbevist ved hjælp af en objektiv test. Hvis denne test derimod ikke kan modbevises, er det derfor ikke en fuld- og tilstrækkelig videnskabelig teori (Christoffersen, 2023). Burrhus Frederic Skinner (amerikansk professor i psykologi) valgte dengang ikke at inddrage dele af den menneskelige erfaring, der ligger under bevidstheden, og som derfor ikke kan blive påvist som hverken umiddelbart eller konkret. I stedet for valgte han at betragte individets sind som en form for kompleks af en masse forbundne elementer, som både kan registrere sansning samt afgive respons, og derved kan få et menneske til at handle. I dag bliver jeg'et beskrevet som en form for 'collage', fordi elementerne er i en konstant forandring og bevægelse. Det er som følge af de 'forbindelser', som individet enten skaber eller indgår i. Et individs personlige erindringer anses normalt for at have en identitetsskabende samt stabiliserende betydning for selvet (Böss, 2019).

En af grenene indenfor behaviorismen er den *radikale behaviorisme*, som B.F. Skinner grundlagde og den er kendt i den moderne tid. Skinner vægtede nemlig, at det ikke kun er modtagelse af stimuli, som organismen modtager, men at den derimod også er aktivt handlende i forhold til omgivelserne (Christoffersen, 2023). Denne radikale behaviorisme fokuserer blandt andet på den *tydelige* og den *skjulte* adfærd. Den tydelige adfærd kan observeres af andre mennesker, hvorimod den skjulte adfærd kun kan observeres af individet selv. Tanker bliver betragtet som værende en skjult adfærd, hvor sang og tale derimod betragtes som en tydelig adfærd (Christoffersen, 2023).

Maskespil

De sociale medier er med til at præge vores personlighed gennem den måde, hvorpå de fungerer på. Afhængigt af hvilket medie der er tale om, opmuntrer mediet os til at udtrykke træk, der formentlig ikke er i fuld overensstemmelse med vores enten sande eller fulde personlighed. Medieforskeren Douglas Rushkoff beskriver; "... så snart vi bevæger sig ud i den digitale virkelighed, er det vigtigt at vedkende sig sit virkelige selv." (Böss, 2019, s. 177). Hvis vi ikke tager ansvar for det vi siger eller gør online, jo større er sandsynligheden faktisk for, at vi vælger at opføre os på en måde, således at det ikke kun afspejler det værste ved os selv, men også det værste ved de mennesker som vi er uenige med eller anser som værende

anderledes. Rushkoff fortsætter med, at da de virtuelle fællesskaber blev skabt, var håbet, at de kunne være med til at hjælpe mennesker med at afskaffe fordomme overfor andre, på baggrund af, at det ikke var muligt at se hverken hudfarve, udseende, alder og køn. Når man på medierne kan få en opfattelse af, ikke at være på niveau med de mennesker man møder på nettet, er det sandt, for vi ser slet ikke de andre personer (Böss, 2019). Denne online-oplevelse gør, at man som individ føler man er en del af et fællesskab med andre ligemænd- og kvinder, men dette fællesskab kan faktisk sammenlignes med livet som autist, fordi når vi agerer på de sociale medier, ligner vores adfærd de symptomer med Aspergers syndrom. Symptomer som manglende empati samt manglende evne til at fastholde en øjenkontakt, og yderligere en større form for afhængighed af verbale end visuelle udtryk, og til slut en lav modtagelighed overfor sociale signaler og ansigtsudtryk (Böss, 2019, s. 178). Rushkoff fortæller, at det digitale menneske er blevet for optaget af funktioner, algoritmer og rutediagrammer og det efter hans opfattelse, er øjenkontakten, der er forudsætningen for, vi faktisk kan skabe tillid til hinanden (Böss, 2019).

Ovenstående er derfor ifølge Rushkoff forklaringen på, at vi mennesker konstant misforstår hinanden og på den måde utilsigtet fornærmer hinanden, når vi agerer online. Når man agerer online, skabes der en mulighed for at optræde med en maske, frem for at vise vores sande ansigt frem. En konsekvens ved at vise sit sande ansigt er, at det kan være med til at sænke høflighedsniveauet, samtidig med at det polariserer samfundsdebatten. Det er med til at svække bevidsthedsfølelsen om, hvem vi i virkeligheden er. Det er en konsekvens af det åbne samfund og den fælles offentlighed, for hvis maskerne ikke forsvinder og man ikke vælger at stille sig frem som man er, kan det få betydning på det personlige niveau i forhold til ansvarsfølelse og for at forstå de konsekvenser, der er for både handlemåder samt udtalelser overfor andre mennesker. Derfor er det vigtigt, både for det enkelte individ, men ligeså for samfundet, at brugerne af sociale medier, udviser personlig digital ansvarlighed når de agerer online, og vi derfor kan droppe maskespillet (Böss, 2019).

Digital dannelse

Vi lever i et samfund, som er gennemsyret af digitale teknologier. Fra vi fødes til vi dør, bliver vi registreret og dokumenteret i digitale systemer. Som befolkning har vi et meget højt niveau af digitale kompetencer og det gør, at vi som individer skal finde ud af, hvordan vi vælger at benytte os af de digitale medier. Medierne kræver nemlig, at vi forholder os til,

hvilken rolle vi ønsker, de skal spille i vores liv, ellers kan de hurtigt overtage alle de vågne timer. Når vi vælger at inddrage de digitale medier i hverdagen, handler det om, at vi skal lære at forstå de bagvedliggende strukturer samt vores egen rolle. En af de vigtigste dele i digital dannelse handler om, at vi skal lære at forstå, hvad det egentlig er de digitale medier bliver brugt til og yderligere, hvordan det bliver besluttet, hvordan vi skal bruge dem. Fordi både den digitale dannelse samt den overordnede forståelse for de digitale mediers rolle i samfundet er en form for anliggende for hele befolkningen som helhed, derfor ikke kun for børn og unge, men ligeså for voksne (Johansen, 2022).

Johansen beskriver, at der i indledningen i et Ritzau-telegram tilbage i 2021 blev skrevet følgende om digital dannelse; "... fremover skal digital dannelse i højere grad på skemaet i skoler og uddannelsesinstitutioner. Det mener regeringen." (Johansen, 2022, s. 29). De fortsætter med, at;

"... digital dannelse handler om, at man ved, hvordan man skal færdes på nettet, og er bevidst om, hvad det betyder at efterlade digitale spor, og hvordan man opfører sig socialt acceptabelt og ansvarligt online." (Johansen, 2022, s. 29).

Digital dannelse handler om at være digital på en konstruktiv og god måde, og om at lære at være dannet i den her digitale verden, hvor vi har mulighed for at være sociale på en ny måde. Først i 2016 blev begrebet indskrevet i den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi og dette gjorde, at der kom mere fokus på det og yderligere også på de digitale kompetencer, primært i det danske uddannelsesregi (Center for Digital Dannelse).

Center for Digital Dannelse har udformet en formel som lyder; *digital dannelse + digitale færdigheder = digitale kompetencer* (Center for Digital Dannelse). Det betyder altså, at dannelse skal tilkobles til de digitale færdigheder, herunder evnen til at kunne begå sig online og derfra for de digitale kompetencer. Dermed bliver dannelsen skabt og færdighederne fundet, så vi til sidst kan blive nogle kompetente digitale mennesker (Center for Digital Dannelse). Johansen beskriver begrebet dannelse som værende et udtryk for den måde, hvorpå man vælger at gribe om det liv, man lever, og tager de ting man ved, og sætter i samspil med omverden. Vi danner os nemlig altid i relation til andre mennesker. Dannelsen sker når vi vælger at overskride den viden vi har, og de kompetencer vi besidder, og derfra stiller os frem foran andre og indgår i dialog (Johansen, 2022). Vi skal nemlig lære noget, og vi skal også blive til noget. "Vi skal dannes som mennesker, blive til nogen og træde frem for

hinanden som de mennesker, vi er, i de kontekster, vi befinder os i.” (Johansen, 2022, s. 62). Vi dannes altså, når vi møder noget, som får os til at se på verden på en anden og ny måde.

Digital dannelse bliver ofte forklaret ud fra den hårde debattone med henblik på, at det nogengange er nemmere at tale grimt online, og at mennesker derfor aldrig ville tale med en sådan hadtone til andre mennesker, hvis de mødte dem ansigt til ansigt. Kigger man på de psykologiske profiler i store grupper af mennesker, lader dette ikke til at være tilfældet. Tværtimod, for de mennesker der reagerer fjendtligt i de online debatter, de er også tilbøjelige til at agere fjendtligt i debatter, som foregår i den fysiske verden. I og med at nogle mennesker er fjendtlige i de online debatter og dermed også i den fysiske verden, bliver det mere synligt i den online verden, på baggrund af mediernes strukturerer, fordi de formår at fremme indhold som har meget interaktion (Johansen, 2022). Derfor ses den misforståede had også, fordi vi ikke har de samme kulturer og mønstre osv (Böss, 2019). Den kultur og det gældende regelsæt, som mange mænd og mennesker lever efter i den fysiske verden, har en tendens til at blive udvasket på de sociale medier, fordi man kan gemme sig bag en skærm.

Analyse

Norm-kultur og kønsroller

Et ønske om at forstå hinanden og gensidig respekt. Sådan beskriver Iben Jensen kulturbegrebet. Det handler om at forstå, hvorfor vi individer handler, som vi gør på de digitale platforme (Jensen, 2018). I projektet om 'Digital hverdagssexisme', som udarbejdes af KVINFO, fortæller Rebekka Mahler (projektleder på dette projekt) i interviewet, at det ikke handler om, at vi skal lære at sige fra, når man bliver udsat for hverdagssexisme - eller det skal man også, men i virkelighed handler det mere om, at vi skal ændre debatkulturen og den måde, der bliver debatteret på. Det handler yderligere om de udtalte normer, som fylder for os alle sammen, fordi dem, som skriver med en hård eller sexistisk tone, formår at give andre individer en ekskluderende karakter. Det mener Mahler sker særligt overfor minoriteter, herunder specielt kvinder, når det gælder sexisme, seksuelt chikane eller andre kønsminoriteter. Den her ekskluderende karakter ses ofte steder, hvor der i forvejen er en ubalance ift. køn. Her skal vi i stedet for at give andre, som ikke er velkommen (mener nogle individer), en ekskluderende karakter, prøve at få normerne op til overfladen og diskutere samt drøfte nogle nye værdier og normer, som i stedet skal følges. Mahler uddyber, at vi skal prøve at flytte fokus fra minoritet til majoritet, altså fra dem, som udgør minoriteten, og de individer, der skal gøre tingene anderledes (Mahler, 2023). En minoritet betyder, at man adskiller sig fra flertallet enten i samfundet eller en gruppe, hvorimod majoritet betyder, at man oftest udgør flertallet herunder også enten i samfundet eller en gruppe (Carlsen, n.d.). Det handler helt konkret om, at de individer, som vælger at agere som de gør på sociale medier, skal gøre tingene anderledes. Det er med fokus på, at normerne skal ændres, men lige så, at kvinderne skal klædes bedre på. Vigtigst er dog, ifølge Mahler, førstnævnte (Mahler, 2023).

Den demokratiske dialog er en vigtig brik i vores samfund, fordi der her sker rigtig meget identitetstilknytning. Der sker også en udveksling mellem individer, som er med til at præge os og som former vores måde at modtage nyheder samt give informationer på. Det er værdier, som kan bruges konstruktivt, men det kan også have den modsatte effekt, hvor nogle individer trækker sig fra debatten, fordi man ikke føler sig velkommen, inkluderet, men derimod ekskluderet (Mahler, 2023). De individer, som vælger at formulere sig med en hård tone online, kan være nogle bestemte typer mennesker, men også typer af grupper. Der skabes

nogle dynamikker og normer, der rykker sig i nogle grupper. Det mener Mahler i hvert fald, med hendes teoretiske vinkel (Mahler, 2023). Hun fortsætter med, at det også spiller samme med, hvilken type man er, men vigtigst af alt handler det om gruppedynamikker, gruppetyper. Med det mener hun, at individer godt kan nævne, at de går ind for ligestilling, men når de så indtræder i en online gruppe, hvor normerne rykker sig, rykkes ligeledes deres egne normer, og så kan man agere på medierne som man normalt ikke ville gøre. Det handler om kulturen og normerne online i de her grupper, deraf ordet norm-kultur. Hvem er medlem af hvilket netværk og med hvilket formål (Mahler, 2023). På denne måde kan man ved hjælp af store gruppedynamikker indtræffe på medierne med en hård tone, hvor størstedelen (gruppen), kan trække kulturen ned og dermed ekskludere andre individer, således at de ikke føler sig velkommen i gruppen. Det kan f.eks. være ved at bruge en sexistisk tone, der peger på individers seksuelle orientering, køn, hudtone etc.

Som nævnt i indledningen lavede Institut for Menneskerettigheder en undersøgelse som viste, at især kvinder trækker sig fra at debattere online, da de i langt højere grad end mænd bliver udsat for chikane, når de deltager i den offentlige debat. Undersøgelsen viser, at 76 procent af afsenderne af disse hadefulde kommentarer er mænd (Institut for Menneskerettigheder, 2017). Mahler nævner, at man i flere 'incels-grupper' har studeret de mandetyper, som er en del af de her grupper. Incel betyder *Involuntary Celibate* og betegnes som en gruppe mænd, der ufrivilligt lever i cølibat. Begrebet centrerer sig om et voldsomt had til både minoriteter, herunder kvinder, og bruges om meget ekstreme online subkulturer (Den Store Danske, n.d.). Mahler beskriver en af de mandetyper, hun mener har en hård eller sexistisk tone i den online debat som værende:

"... de mænd, som er ensomme, ikke har nogen seksuel partner, ikke har et socialt netværk, måske ikke har nogen uddannelse, er på kanten af samfundet på alle mulige måder, måske også sidder i provinsen, et eller andet sted, og ser de her debatter og blander sig." (Mahler, 2023, s. 25).

Ovenstående citat er ikke rettet direkte mod mænd, der er en del af incels-grupper, men handler mere om den overordnede mand, som kan have andel i at ekskludere kvinder fra den offentlige debat. Det kan kobles på begreber om gruppedynamikker, fordi der i incels-grupper ligeledes skabes en gruppedynamik, som fokuserer på had mod kvinder. Mahler mener, at man skal starte med at ændre noget i den reelle verden, altså den fysiske verden, fordi der skal skabes kønsstereotype kønsrollemønstre. Med det mener hun, at vores hovedfjende er, at

drenge/mænd i store træk fra barndommen bliver oplært i, at de ikke skal have sociale relationer, for de skal ikke vise deres følelser. Det handler også om samfundsmæssige årsager, men tingene hænger sammen (Mahler, 2023).

Hofstede et al. beskriver også herunder om køn og kønsroller, at mænd har større tilbøjelighed til at dominere samfundslivet, som er uden for hjemmet. Det gør de, fordi mænd tager sig mere af de 'hårde' roller, som at tjene pengene til familien, hvorimod kvinder mere tager sig af de 'bløde' roller, som at tage sig af børnene og ordne vasketøj. Mændene får også at vide, at de ikke skal vise deres følelser, fordi de skal være stærke og tage hånd om deres familie, for mænd viser ikke følelser (Hofstede et al., 2010). Det er blevet en samfundskultur, at mænd og kvinder opdeles således, det er altså kønsrollerne, der kommer i centrum.

Julie Storm Jørgensen mener derimod, at mange mænd, der taler med en hård eller sexistisk tone til kvinder, er blevet en del af det, hun kalder 'krænkelser-parate unge'. Unge mænd, som mener, at det er acceptabelt at tale sådan til kvinder. Jørgensen fortæller følgende:

"...nogle gange kan jeg godt bare føle, at det bare er en eller anden måde at holde kvinder nede på, så mændene fortsat kan have deres patriarkalske samfund, hvor de bare kan styre det hele." (Jørgensen, 2023, s. 46).

Til trods for ovenstående citat om, at mænd holder kvinder nede, afslutter Jørgensen også med, at udsagnet formentlig peger hen mod en form for konspirationsteori, men hun blot bliver mundlam og vred over, at 76 procent af de hadefulde kommentarer kommer fra mænd (Jørgensen, 2023). Jørgensen mener, at generationen på 40+ år har en mere hadefuld retorik samt en mindre forståelse for, hvordan deres ord påvirker andre omkring dem. Dog oplever hun også, at flere på hendes egen alder (25 år), på sit statskundskabsstudie på Københavns Universitet, mener, at kvinder ikke ved noget og der oplever hun dagligt *mansplaining* - mænd, der forklarer noget for kvinder på en nedladende måde (Goodwin, 2018). I den digitale debat er der kommet en tendens til, at den lidt ældre generation snakker eller skriver meget nedladende, særligt til kvinder. Det kan skyldes, at de hænger fast i en ældre forståelse af, hvad ligestilling er, og som ikke forstår - eller ikke vil forstå, de "nye" normer eller strukturer, der ligger i samfundet. Der findes flere i den generation, som mener, at vi i samfundet har fået skabt ligeløn, og at kvinder har de samme rettigheder som mænd. De fastholder sig de "gamle" normer eller retningslinjer, fordi det er det, de er blevet opdraget med i sin tid. Ligeledes med de 'hårde' og 'bløde' kønsroller, derfor er det ofte nemmere at sætte sig bag en skærm og ytre, at man er uenig i, hvordan individer skal klæde sig, hvilken

seksualitet og etnicitet de har, deres køn m.m. (Jørgensen, 2023). Mahler formidler i interviewet, at hun mener den mandetype, som kommenterer på medierne og skriver hadefulde eller sexistiske kommentarer, formentlig mere er dem som bare tapper ind og skriver de her ting, fremfor at være dem, som kommer ind og siger fra over for den hårde tone, og dermed ikke er særlig radikale i deres tone. Med det mener hun, at de ikke nødvendigvis er radikale i deres kvindehad, altså at det ikke decideret er opbygget omkring et kvindehad eller et fællesskab herom med at udskamme kvinder. Det kommer derimod til udtryk i deres daglige udtryk enten verbalt eller skriftligt, fordi det bliver til små "ufarlige" jokes, der florerer omhandlende kønsstereotyper. Det mener Mahler, når hun nævner det som værende radikalt (Mahler, 2023). Mahler fortsætter med, at der skal skabes nogle nye normer og en anden kultur online, hvor vi kan ændre denne tone. Fordi der er nogle individuelle årsager såvel som sociale, økonomiske, kulturelle kulturer, som vi individer bærer med os ind i det her online rum. Det er svært at drage en ændring ind i det online rum når mennesker kommer med forskellige baggrunde, således at tonen ændres, men med projektet om 'Digital hverdagssexisme' som KVINFO er i gang med, er deres mål bl.a., at prøve at tale direkte til de her individer, som bruger en hård tone. Analyse & Tal mener, gennem egne analyser, at det ikke virker at komme med en masse fakta og tal til de her mennesker, fordi de er blevet faktaresistente, da de føler sig belært og ser det som værende en løftet pegefinger (Mahler, 2023).

Individer, der skriver sexistiske eller hårde kommentarer på medierne, kan både have virkelige profiler, men der florerer også mange falske profiler. Herunder, hvor de enten udgiver sig for at være en anden kendt person, eller at deres identitet ikke stemmer overens med deres billede og navn. Det bliver altså hurtigt en form for dække, når de skriver hårde udsagn under et andet navn eller anden identitet, hvorfor de formentlig godt er klar over, at den måde de kommunikerer på, ikke er i orden. I forlængelse af det, tror flere, at kultur er en stor selvstændig entitet, men det mener Fendinge ikke. Han beskriver kulturen som værende "... et pænt ord for, hvad mennesker siger og synes." (Fendinge, 2023, s. 62). Med det mener han, at mennesker har et individuelt ansvar, når det kommer til sin ageren på sociale medier og lige så, hvis man som offentlig person har en åben profil. På Instagram kan man f.eks. have helt lukkede profiler, hvor man kan hedde hvad som helst, og hvor der ikke er nogle billeder tilgængelige. Hvis alle derimod havde åbne profiler, uanset platform, mener Fendinge, at folk ville tage sådanne situationer langt mere seriøst. Heriblandt udtrykker Fendinge, at det er midter-generationen på 45+, der er værst til at skrive på medierne med en hård tone, fordi hans teori er, at der er stor overvægt af folk iblandt, som fungerer ringere til

‘cyberspace’ og afslutter med, at denne generations idealer skal genopfriskes (Fendinge, 2023, s. 63).

Dykker man ned i børn, unge, voksne, eller en hel familie, kommer alle fra forskellige generationer og forskellige opdragelser. Det man ser og hører, tager man med sig videre ind i sin udviklingsrejse som enkelt individ, fordi man spejler sig i dem, man har nær. Det vil man gøre resten af livet, og når man får tilgang til sociale medier, gør man det samme. Inden de sociale medier blev så populære som de er i dag, der kunne man som individ være en del af en social gruppe, og hvis man havde en holdning som de andre i gruppen var uenige med, så ville man formentlig blive påvirket af dette og ændre holdning til det de andre i gruppen mente var korrekt. På den måde kan man være med til at bryde nogle af de sociale strukturer og normer, som man har med hjemmefra. Hvis man derimod kom fra en familie, hvor der var kvindeundertrykkelse, så kunne man møde andre i skolen, der kunne have den holdning, at det ikke var acceptabelt. Derfra kunne man også ændre sin holdning. Jørgensen mener, at det i dag er omvendt. Man har en holdning hjemmefra, man møder nogle nye i sin skole, der er uenig med en, man går hjem og tænker over det, og så falder man over en hjemmeside eller en platform, hvor der er rig mulighed for frit at fortælle sin egen holdning. Der skabes altså her en stor mulighed for, at man på denne hjemmeside eller platform, kan blive bekræftet i alle sine tanker. På den måde bliver den sociale arv nærmest forstærket, fordi alle individer højnes ved at høre, at andre anerkender sine meninger. Derfor er internettet med til, at skabe reproduktion af holdninger, og det kan være farligt, fordi det kan være med til, at tonen bliver hård, hvis man indgår i debatten uanset om man er enig eller uenig, og dermed gøre, at man trækker sig fra den online debat, uanset køn (Jørgensen, 2023). Dette er med til at debatkulturen og norm-kulturen har ændret sig og fortsat gør, efter medierne er blevet en så stor del af vores hverdag. Det peger mod begrebet ekkokamre, som bliver beskrevet som værende en proces, der oftest sker i sammenhæng med digitale medier. Her bliver de individuelle holdninger skærpet, når man er i det digitale rum, som findes på sociale medier. Yderligere sker der det, når individer bliver en del af det digitale debatforum, bliver de meget ekstreme holdninger samt ytringer promoveret og derfra accepteret. Efterfølgende bliver individerne befæstet i både negative sociale holdninger og fordomme (Center for Dokumentation og Indsats mod Ekstremisme, 2019). Ekkokamre handler dermed om, at vi bliver påvirket af algoritmer. Hvis man derfor søger på én holdning, bliver vi kun præsenteret for denne slags holdninger, og bliver derfor drevet videre mod platforme fyldt med den holdning - i stedet for at blive præsenteret for forskellige holdninger og synspunkter.

I forlængelse af dette mener Inge Rasmussen også, at det er blevet en del af vores hverdag, at samfundet, debatten, platformene, har gjort det helt legalt at bruge sexistiske eller hadefulde bemærkninger. De nedværdigende ord og krænkelser har fået lov til at komme ind i vores sprog, og det sker uden, at vi lægger mærke til det. På den måde accepterer vi de vendinger som værende legale vendinger, uden at vi behøver tage hensyn til dem. Hun mener, at man fornedre det danske sprog ved benyttelse af hverdagssexisme og andre sexistiske ord, fordi man på en måde har legaliseret dem gennem tiden. Det er blevet en del af vores norm-kultur, vores hverdag, at individer ikke respekterer hinanden som mennesker og for de ting vi hver især står for (Rasmussen, 2023). Kommentarer som f.eks. omhandler kropsudskamning er et godt eksempel på, hvornår noget falder udenfor normen. En kvindekrop som ikke ser ud som nogle mener den skal, fordi det ikke er ideal-kroppen eller lige så hvis en mandekrop ikke ser ud som nogle mener den skal se ud. Vi er alle sammen en del af den her kultur, og det kan der være mange årsager til, men måske er det blot manglende anerkendelse af at være ligestillede, uanset køn, arbejde, seksualitet m.m. (Mahler, 2023).

Vejen mod mangfoldighed

Rasmussen har, qua sit arbejde som folkeskolelærer i udskolingen, prøvet at ændre på elevernes normer ved at lave forskellige øvelser med dem. Det har hun gjort for, at de kunne blive bevidste om, hvad deres retoriske handlinger mønter ud i, og herefter snakker hun med de enkelte om, hvad der sker inden i dem, når de hører uacceptable vendinger. Dette har Rasmussen bl.a. gjort fordi, hun har været vidne til, hvad hadefulde og seksiske kommentarer kan gøre ved specielt unge mennesker, som er i udvikling. Det kan nemlig nemt føre til handlinger, som er helt uoverskuelige og som senere hen i livet kan føre til angst, eller i værste fald, cutter eller tager deres eget liv. På denne måde har Rasmussen taget ansvar ift. normændring og hermed taget del i den offentlige tone, og prøvet at forklare og vise, at de unge mennesker skal tænke over, hvad de siger samt skriver (Rasmussen, 2023).

Rasmussen fortæller ydermere, at unge mennesker, som selv har haft det svært og har haft svært ved at blive integreret i nogle grupper, vælger at lukke sig selv helt inde og derfra finder deres egen vej gennem livet. Men som herunder har sparket fra sig mod andre i mange forskellige retninger og faktisk følte, at de havde ret til det, fordi de har følt, at de er blevet mobbet. Når individer er blevet mobbet, viser det sig nogle gange i, at de senere hen i livet føler, "... at de selv har ret til at mobbe andre, fordi de selv har været tidligere mobbeoffer." (Rasmussen, 2023, s. 37).

På baggrund af køn, kønsroller, seksualisering og mansplaining mener Jørgensen også, at bemærkninger som “Nå, men kvinder de skal også bare være i køkkenet, fordi de skal lave mad” eller “Ej, det var godt nok bøsset, det du gjorde der” eller “... amen det der er også kællinge-arbejde” er blevet normaliseret i vores sprog (Jørgensen, 2023, s. 41). F.eks. har Pernille Vermund også fået at vide, at hun kun er politiker fordi hun er lækker, det er også en sexistisk kommentar, fordi man ikke vælger at anerkende, at hun er en dygtig politiker. Pludselig bliver det til, at hun ikke er mere værd end sit udseende, og at det kun er derfor hun er nået så langt i sin karriere. Jørgensen fortæller, at en af sine medstuderende sidste år stillede op til kommunalvalg, og her fik hun utallige beskeder i sin indbakke om, at hun nok skulle blive valgt ind, “fordi hun så nydelig ud og var rigtig pæn” (Jørgensen, 2023, s. 43). Igen bliver der ikke fokuseret på de politiske standpunkter, men derimod på udseende og køn. Man bliver fastholdt i en boks, hvor udseendet er det vigtige, og man bliver objektiveret samt seksualiseret i stedet for at se på den viden, man besidder. At man på baggrund af sit køn eller handicap bliver sat i bås, det er Jørgensen uforstående overfor. Herunder også fordi vendingerne og ordene får tillagt negativ betydning og til trods for at diskurserne som disse er negativt ladet, er vi mennesker godt klar over, at det sprog er meget stødende, men mange gør det alligevel, fordi det ikke har nogle konsekvenser (Jørgensen, 2023).

I de magtfulde positioner i erhvervslivet er der kommet mere fokus på begrebet kønskvoter. Det er et politisk fastsat mål om, der stammer fra Norge, som siden 2006 har haft tvungne kvindekvoter på 40 procent i nogle virksomheder. Flere virksomheder handler ud fra et mål om kvindekvoter, men da der ikke er flertal i Folketinget, er det endnu ikke en politisk gennemført lov, at virksomheder er underlagt kvindekvoter. Vi har derimod et politisk bestemt mål om, at flere kvinder skal være i bestyrelser. Det er et politisk mål om, at der sker større resultatlighed mellem kvinder og mænd. Til gengæld bliver virksomheder ikke straffet for ikke at opfylde målet (Liberal Alliance, n.d.). Hvis Danmark valgte at ændre norm-kulturen som Norge har gjort, mener Jørgensen, at det ville være med til at skabe nogle bedre vilkår for kvinder, og måske det ville have indflydelse på, at flere ville turde at interagere i debatten. Det samme ville formentlig gælde, hvis der kom flere kvinder ind på direktiongangene, men så opstår sexistiske kommentarer som “... så kunne de da også bare lige stramme ballerne eller så må de sgu bare arbejde for det.” (Jørgensen, 2023, s. 46). Kvinder får dertil også at vide, at de slet ikke kan finde ud af at være direktører, fordi de slet ikke er istand til at være hverken handlekraftige eller tage beslutninger fordi “... de er meget bedre til at sidde nede i HR og tage sig af nogle af de der lidt mere bløde opgaver.”

(Jørgensen, 2023, s. 46). Her bliver fokus endnu engang på kønsroller og norm-kultur, fordi før i tiden var det meget mænd, der sad på direktionsgangene, så hvorfor lave det om, og ligeledes er det igen bare kvinderne, der skal tage sig af de 'bløde' roller, og mændene, der skal brødføde kvinden og resten af familien, altså de mere 'hårde' roller. Ift. kønskvoter og at flere direktionposter skal være besat af kvinder, der var Pia Kjærsgaard ude at sige, at det var dybt diskriminerende, fordi så sagde man, at "... amen kvinder, de kunne faktisk ikke selv. De blev nødt til at have en lovgivning, der gav mulighed for, at komme ind på de der direktionsgange." (Jørgensen, 2023, s. 54). Hvis man vælger at købe sig ind på en forestilling som denne, at kvinder ikke kan komme op på direktionsgangene uden hjælp fra en lovgivning, så bliver det et strukturelt problem, og der bliver derfor nødt til at være nogle kontrafaktiske midler, som er med til at skubbe til den struktur, så den kan ændres og vi kan få skabt en vej til mangfoldighed (Jørgensen, 2023).

Normaliseringen af sexistisk sprog

Simon Fendinge mener også, at den demokratiske debat mangler nuancer, når så stor en procentdel af kvinder vælger at trække sig fra den. Bortset fra det mener han, at hvis kvinder vælger at trække sig fra debatten på baggrund af racisme, argumenterer han for, at der ikke nødvendigvis er et stærkt racistisk bias overfor kvinder, som der ikke er over for mænd. Fendinge nævner, at "... hvis der er overvægt af mænd, så kommer det jo alt andet lige til, at påvirke alle lidt negativt." (Fendinge, 2023, s. 59). Derfor mener han, at alle uanset køn skal indgå i den online debat, fordi uanset hvilke minoritetsgrupper, der trækker sig fra den, påvirkes den. Fendinge har ikke selv valgt at trække sig fra debatten og deltager derfor fortsat, men det der er styrende for ham er mere, hvor produktiv en debat kan blive, som afhænger af, om han deltager i den. I interviewet nævner han i forlængelse af det, at han "... i et interview med Politiken, blandt andet fik nogle dødstrusler bagefter" (Fendinge, 2023, s. 59). Disse trusler tager han ikke "særlig tungt" og hvis han oplever - hvilket han faktisk gør sjældent, at nogle mennesker skriver hårde eller sexistiske kommentarer, så anmelder han dem. Hvis der derimod ses et helt kommentarspor fyldt med negative kommentarer på f.eks. Politiken, reagerer han ikke. Det er derimod kun, hvis han falder over nogle uproduktive eller ondskabsfulde kommentarer, at han anmelder dem. Generelt mener Fendinge selv, at han er et tolerant menneske og derfor ikke påvirkes synderligt meget af de kommentarer, for i udenrigspolitik bliver man nødt til at udvikle et skjold mod sådanne ting (Fendinge, 2023). Han mener, at emner der indebærer køn og ligestilling i debatten, er meget toksiske, derfor

forsøger han nogle gange at holde sig ude af debatten. Til trods for at Fendinge ikke selv påvirkes af trusler, har han forståelse over for dem, som bliver nødt til at trække sig, fordi deres grænser overskrides. Det ser nemlig anderledes ud for de kvinder, der vælger at trække sig fra debatten, fordi de bliver udsat for chikane (Christophersen, 2022). Når kvinder trækker sig fra debatten afhænger det også af, hvilke hvepseboer de vælger at stikke hånden ind i. Han uddyber med "Og der er jo nogle debattører, som stikker hånden i de der hvepseboer og alt respekt for det, men det er måske også mere slidsomt." (Fendinge, 2023, s. 60).

Flere af informanterne nævner, at de synes det hårde, nedladende og sexistiske sprog og vendinger, er blevet mere legalt. Det har fået en legal betydning, fordi der ikke er nogen konsekvens ved at skrive som nogle individer gør i den online debat. I og med at det er kulturen, der er med til at forme og styre menneskets handlinger, spejler man sig i hinanden og i det andre skriver på de digitale platforme (Jensen, 2018). Når man som individ ser, at andre kan slippe af sted med at skrive med en hård tone på nettet, er det "nemmere" at gøre det samme, fordi der skabes en gruppedynamik. Udover det peger Jensen på interkulturel kommunikation som handler om, at man i mødet med andre mennesker skal reflektere over sine egne værdier, men ligeså lytte til andres. På denne måde bliver der nemlig skabt et rum, hvor man har mulighed for at indgå i dialog (Jensen, 2018). Hvis man derimod bliver en del af en gruppedynamik i det digitale rum og man kan se, at det har en effekt, eller at man i hvert fald modtager en reaktion - som man måske søger andre steder fra, men ikke får den - og man så pludselig får en reaktion, uanset om den er negativ eller positiv, så gør det noget i mennesket. Det kan godt være man de første par gange reflekterer over de kommentarer, man skriver på platformene, fordi man formentlig godt er klar over, at tonen er for hård, men at gruppen presser en til at fortsætte, så er det svært, hvis man har søgt dét at være en del af et fællesskab, men ikke har opnået det. Hvis et fællesskab kan opnås til trods for, at det ikke er legalt, er det bedre end ikke at føle sig en del af noget. Når man f.eks. i gruppedynamikker kommer med mange forskellige baggrunde, kommunikerer man ligeledes forskelligt. Her kan man hurtigt komme til at fastholde en forestilling om, at både etniske og nationale forskelle er det, der er vigtigst i en bestemt kommunikationssituation (Jensen, 2011).

Fordi mennesker ikke er ens, vil man i samfundet formentlig heller aldrig opnå en identisk forståelse af, hvordan man skal benytte sig af både kulturforståelser, normforståelser samt generel kommunikation. Når man lever i et flerkulturelt samfund, er interkulturel

kommunikation en del af hverdagen og der bliver begreber som etnicitet og national identitet samt kultur, en stor del af hverdagslivet (Jensen, 2018).

Digital sexism og hadtale

Den hårde online tone på sociale medier gør, at mange vælger at trække sig fra debatten, fordi den bliver for hård, nedladende og sexistisk. Kommentarer som disse gør ikke kun, at folk trækker sig fra debatten, men gør yderligere, at der blot gives mere næring til disse kommentarer (Institut for Menneskerettigheder, 2017). Mahler fortæller, at noget af det som får tonen til at blusse op på medierne er, når emnerne handler om flygtninge, indvandring, ligestilling, sexism og Me-too-kampagnen. Der kommer en fordomsfuld og fornedrende tone, som retter sig mod specifikke kvinder eller minoriteter. Det kan f.eks. også være, hvis én nævner, at vedkommende er ambassadør for ligestilling (Mahler, 2023). De samme emner fremhæver Institut for Menneskerettigheder, som værende mest tydelige i debatten (Institut for Menneskerettigheder, 2017).

Mahler fortæller i interviewet, at i forbindelse med 'Digital Hverdagssexisme' er projektet bl.a. bygget op på baggrund af alt deres forandringsteori fra sexismepyramiden. Med fokus på det projekt, centrerer KVINFO sig om hverdagssexismen, som ligger i bunden (se figur 1). Det vil sige objektivisering, stereotype fordomme om køn, kvindenedgørende sprog og behandling, mansplaining og meget mere (Everyday Sexism Project Danmark, n.d.).

Eller "... kvinder er også bare sådan her, og det der er typisk drenge, apropos bløde og hårde kønsroller." (Mahler, 2023, s. 18). Det kan godt være ting som mennesker mener, er helt harmløse og det er jo bare for sjov, for det er jo ikke mord eller voldtægt vi snakker om, men alt hænger sammen. For de typer af sexism hænger også sammen med, at kvinder bliver voldtaget, de er mere sandsynlige for at blive forfulgt på gaden, de bliver overfaldet og angrebet, og meget af det starter også online. Det viser også undersøgelser som KVINFO har lavet og handler også meget om det der kaldes for bistik. Med det menes, at det kan godt være man kan klare et bistik, men hvis man derimod får 20 bistik om dagen, eller at disse bistik bliver grovere og grovere, så vil det begynde at påvirke en som individ. Det er bare én af årsagerne til, at digital hverdagssexisme er vigtigt at fokusere på, så online adfærden kan ændres. For det er ofte på platformene det hele starter, og herefter kan det eskalere og udvikle sig til meget mere graverende ting, så man kommer højere op i sexismepyramiden. Hvis det skal ændres, bliver vi nødt til at starte fra bunden og finde en løsning på hverdagssexismen, for ellers vil det blot fortsætte (Mahler, 2023).

Ustraffet sexism

Rasmussen mener, at hadefulde betegnelser også kan være udtryk som nazist eller jøde, det kan være politiske eller religiøse krænkelser, som får lov til at forblive hadefulde kommentarer, frem for en accept af hinanden, uanset etnicitet eller religion. De sexistiske kommentarer drejer sig mere om enkeltpersoners fysiske krop, hvor man netop (som tidligere nævnt med kropsudskamning), tillægger, at ethvert menneske skal have et bestemt udseende for at "passe ind", og gør det som den eneste rigtige måde at se ud på. Når det begynder at dreje sig om former for sexhandling på den enkelte person, at man skal have en bestemt seksuel retning, eller at man kobler religion og sex sammen, så nogen mener at "... nu skal jeg bare få sløret af dig, og så skal jeg kneppe dig" (Rasmussen, 2023, s. 33), det er sexistiske og enormt krænkende kommentarer, som er så langt over grænsen, at Rasmussen slet ikke kan forstå, hvordan kommentarer som disse er helt legalt at skrive, for det er disse former for krænkelser, der opstår i det offentlige rum. Herunder også fordi det ikke har nogen former for konsekvenser at ytre sig således. Der burde både enkeltindivider, medierne og samfundet generelt blive bedre til at tage ansvar for sine egne handlinger og ytringer (Rasmussen, 2023). Desværre kommer det heller ikke bag på Rasmussen, at det ofte er kvinder, der er hårdest ramt af disse oplevelser i debatten, for det ses oftere, at manden får mulighed for at dominere kvinden. Med et samfund som er i så rivende udvikling som det er, og hvor der skulle være meget mere ligestilling end der faktisk er, mener Rasmussen, at det er sørgeligt, at mænd dominerer så meget som de gør i den offentlige debat. Fordi de føler, at de er i deres fulde ret til at komme med hadefulde og sexistiske kommentarer til kvinder. Til trods for, at der sjældent er nogle konsekvenser for handlinger som disse, så virker det heller ikke som om "... at afsenderen tænker over, hvad det gør ved modtageren, fordi de bare føler, at de igen har ret til at sende kommentarer ud i æteren, fordi det er omkostningsfrit" (Rasmussen, 2023, s. 36). Herunder mener Rasmussen også, at det er blevet for nemt at tilsvine individer online, efter de sociale medier er kommet til verden, og at afsenderne ikke får stadfæstet nogle domme for det, hvilket gør, at det på en måde bliver legalt at opføre sig sådan. Det gør blot, at ringene bliver spredt i vandet og flere gør det (Rasmussen, 2023).

Jørgensen er enig med både Mahler og Rasmussen om, hvordan de ser på hverdagssexisme og måden, hvorpå mennesker opfører sig på de sociale medier. Jørgensen beskriver det som værende:

“Digital hverdagssexisme for mig læner sig meget op af den almindelige form for hverdagssexisme, så det vil sige marginalisering eller negligering af individers oplevelser eller følelser på baggrund af sådan kønsstereotype overbevisninger.” (Jørgensen, 2023, s. 40).

Herunder er forskellen blot, at når det bliver digitalt, sidder man ikke fysisk overfor et andet menneske, man krænker. Jørgensen mener, at der er kommet en tendens til at udtalelserne bliver mere og mere grove på digitale platforme, frem for fysisk, og at de bliver mindre følsomme overfor andre mennesker, for det er jo “ligemeget” når man ikke kan se dem bag skærmen (Jørgensen, 2023). Digital hverdagssexisme ser Jørgensen også omhandler seksualisering af mennesker i form af digitale handlinger, hvor det også kan indebære deling af billeder eller private samtaler, og fordi det er så svært at stoppe, bliver individet der krænkes, ofte helt nedbrudt. Herunder fordi det så nemt kan florere rundt på medierne og ingen kan kontrollere det. Det samme gælder digital hverdagssexisme samt hadtale, da ingen ved, hvad de skal gøre for at stoppe det. Derfor mangler der noget regulering af lovgivning på dette område (Jørgensen, 2023).

Som tidligere folketingsmedlem fortæller Johanne Schmidt Nielsen, at der i hendes folketingsperiode, hver dag, kom mange kommentarer omkring hendes udseende. Det blev hun vant til, hvilket gjorde, at hun ikke blev påvirket af det i en voldsom grad. I sin nuværende rolle som generalsekretær i Red Barnet får hun markant færre kommentarer og beskeder med trusler og tilsvininger. Det gør, at hun faktisk i dag i langt højere grad påvirkes, hvis hun modtager truende beskeder. Det skyldes formentlig også, at hun i dag ikke har en forventning om, at hun bliver tilsvinet eller truet personligt, når hun gennemgår kommentarer til et opslag. Dengang beskederne var en del af hverdagen, var det meget trættende, at hun hver dag skulle tage stilling til krænkende kommentarer fra mænd, hun ikke kendte (Nielsen, 2023). Den hårde tone oplevede hun fra henholdsvis mænd og kvinder, trusler oplevede hun fra mænd, og de seksualiserede kommentarer oplevede hun ligeledes også fra mænd (Nielsen, 2023, s. 57).

Schmidt Nielsen deltog mere i den skriftlige debat dengang hun var folketingsmedlem, end hvad hun gør i dag; “Jeg var i hvert fald bevidst om som folketingsmedlem, at når jeg skrev opslag, der omhandlede udlændingepolitik eller feminisme og ligestilling, så kunne jeg forvente tilsvininger.” (Nielsen, 2023, s. 56). Bortset fra, at hun var bevidst om, at der kunne opstå tilsvininger til bestemte emner, ville hun ikke have, at det skulle ende med, at hun

undlod at kommentere på agendaerne og deltage i den online debat. Schmidt Nielsen fortsætter med, at der er mange politiske overvejelser omkring, hvorvidt man vælger at deltage i en skriftlig debat afhængig af emne. Men hun har ikke holdt sig tilbage i debatterne på baggrund af, at hun ikke orkede trusler eller tilsvininger. Det har derimod mere været en aktiv beslutning at forsøge ikke at lade sig begrænse (Nielsen, 2023).

Den hårde tone er blevet acceptabel i samfundet

I løbet af interviewet dykkede Schmidt Nielsen ofte ned i egne oplevelser, og her beskrev hun en historie om, at hun har oplevet at åbne sit spam-filter på Facebook, hvor beskeder fra mennesker hun ikke er venner med, ender. Det filter havde hun glemt eksisterede og det resulterede i, at der var fyldt med mange beskeder gennem årene bl.a. også fra sin tid som folketingsmedlem. Det var beskeder, som centrerede sig om en seksualiserende tone, der var fokus på hendes udseende og beskeder som "... jeg håber, du bliver kørt over af en lastbil." (Nielsen, 2023, s. 58). Schmidt Nielsen fortæller, at det er hendes oplevelse, at beskederne indhold lyder som de gør, fordi det er en kombination af, at hun er kvinde, har de holdninger som hun har, og at det er på udlændinge- og ligestillingsområdet. En kombination af alt det har tydeligvis generet ekstra mange til, at de mener det er acceptabelt at komme med både trusler og tilsvininger. Hun fortæller ydermere, at hun to gange har været udsat for deepfakes, men hvor gerningspersonerne i begge sager blev dømt (Nielsen, 2023). Begrebet *deepfake* betyder, at man ved hjælp af manipulation fra kunstig intelligens kan skabe scenarier, der ikke har fundet sted med mennesker, der ikke har ytret sig om emner. Man bruger AI til at genskabe personers stemmer og ansigter. Det kan blot gøres ved at indsamle lydoptagelser og andre eksisterende fotos. På denne måde kan man kode sig til visuelle situationer, hvor mennesker gør eller siger noget specifikt, som vedkommende aldrig har gjort (Medierådet for børn og unge, n.d.).

Schmidt Nielsen har en opfattelse af, på baggrund af egne oplevelser, at de grove tilsendte beskeder eller kommentarer bliver skrevet af folk, der både staver meget dårligt, men lige så skriver usammenhængende. Hun nævner dog, at hun ikke ved "... om det er fordi de er fulde, mentalt handicappede, kæmper med psykisk sygdom eller lignende." (Nielsen, 2023, s. 58). Derudover oplever hun også, at beskeder fra mennesker, der fremstår helt "normale", fremsendes til hende. Det som Schmidt Nielsen umiddelbart bemærker er, at en stor del af både trusler og tilsvininger kommer fra mennesker, som fremstår mere udfordrende end

andre. Som afsluttende kommentar skriver Schmidt Nielsen, at “Det giver mig en følelse af frihed, at jeg i dag ikke har trusler og tilsvininger som en del af min hverdag.” (Nielsen, 2023, s. 58).

Rasmussen mener, at det især er unge mænd der vælger at kommentere med en sexistisk - eller hård tone, og at de ofte indgår i socialgruppe 4 eller 5. Her menes den gruppe, som i forvejen har det svært, og en måde de kan opføre sig på overfor andre på, er ved at nedgøre dem for på den måde at promovere sig selv.

Kigger man på den radikale behaviorismen som B.F. Skinner grundlagde, og dykker ned i den *tydelige* og *skjulte* adfærd, så går de sexistiske og hadefulde kommentarer i den online debat under den tydelige adfærd (Christoffersen, 2023). Det er nemlig her, at denne form for adfærd kan observeres samt reageres på af andre individer. Udover at den enkelte kan vælge blot at læse kommentarerne, kan man også vælge at deltage i debatten, fordi den er tydelig. Det kan f.eks. være, hvis et individ lægger et billede af sig selv i bikini ud på sin åbne Instagram-profil, og nogen så vælger at kommentere på billedet med en hård tone. Kommentarerne vil være tilgængelige for alle andre, så man kan vælge at tilgå debatten, hvis man har lyst. Det vil være den tydelige adfærd, der spiller ind.

Mænd og kvinder er forskellige og oplever ting forskelligt. Når kvinder derfor vælger at trække sig fra debatten, er det 50 procent, der ikke får en stemme, på baggrund af manglende deltagelse i debatten. Rasmussen mener, at det er et valg, som vi meget ofte selv har truffet, fordi kvinder engang imellem tænker, at vi er opdraget til, at nogle af vores meninger eller holdninger ikke har lige så stor betydning i den offentlige debat. Rasmussen ønsker, at jo mere veluddannede kvinder bliver og jo flere jobs de får, som herunder også er vellønnede og i nogle gode positioner, således at de kan få indflydelse, desto mere håber hun på, at kvinder vælger at rejse sig og deltage i de offentlige debatter, uanset om det er mundtligt eller skriftligt. Deraf ønsker hun sig også, at kvinder vil kunne gøre det, uden at skulle bekymre sig om sit psykiske helbred som konsekvens af at have en stemme i debatten (Rasmussen, 2023).

Det er altså alle kvinder, der udtaler sig om sine holdninger, som bliver ramt af disse kommentarer.

Ytringsfrihedens grænser

Mennesker har ret til at ytre sine egne holdninger og meninger både mundtligt såvel som skriftligt (Institut for Menneskerettigheder, n.d.). Det betyder også, at der kan skabes en demokratisk debat online på sociale platforme. Mennesker har lov til at ytre sig uden, at de skal lægges for had. Til gengæld er der et krav om ansvar, når man vælger at deltage i debatterne, herunder også til dem, som har stillet debatplatformene til rådighed (Zuleta, 2017). Fendinge argumenterer i interviewet for, at alle som udgangspunkt har ytringsfrihed, men at begrebet ikke nødvendigvis betyder, at man må sige alt, hvad man vil, alle steder. Sidstnævnte er han enig i, men han mener derimod også, at medierne har et ansvar for at være med til at skabe en produktiv debat, fordi når ytringsfriheden bliver forsøgt fraværende, så er det med til at hæmme andre menneskers udtale. Derfor er det også vigtigt, at hvis nogle mennesker mener, de har retten til at kalde andre både racistiske og sexistiske ting, og derfor er med til at sparke 10 andre mennesker ud af debatten, så er det ikke produktivt og dér mener Fendinge, at medierne burde tage ansvar med fokus på ytringsfriheden (Fendinge, 2023). Han fortæller, at det er et brud på både ytringsfriheden, men lige så på pressefriheden, at;

“... hvis jeg sender et billede eller indlæg til Politiken, hvor jeg bare har holdt h-tasten nede på keyboardet, og de ikke trykker det, er det jo heller ikke et brud på min ytringsfrihed.” (Fendinge, 2023, s. 61).

Fendinge udtrykker altså, at brugen af ytringsfrihed som argument for at få lov til at skrive sexistiske og hadefulde kommentarer online er misforstået. Derfor mener han, at medierne stadig har ret til at justere i kommentarerne, eller lukke kommentarspor, hvis en debat tager overhånd på deres egne platforme. Medierne kan ikke få folk til ikke at ytre sig, men de kan styre, hvad der bliver vist offentligt på deres egne platforme (Fendinge, 2023).

Forordningen om digitale tjenester

I interviewet med Jørgensen nævner hun en DSA. Det står for *Digital Service Act* og i øjeblikket bliver der forhandlet om denne forordning i EU (Jørgensen, 2023). En DSA er en lov om digitale tjenester samt en lov om digitale markeder. Den har til formål at være med til, at skabe både et mere sikkert digitalt rum for brugeren, så brugernes rettigheder bliver beskyttet, og yderligere være med til at skabe lige vilkår for virksomheder. DSA'en har været

gældende siden d. 16 november 2022 (Dansk Industri, 2022). Jørgensen mener, denne DSA vil være med til at skabe et mere sikkert grundlag for deltagelse i det digitale rum (Jørgensen, 2023). I hovedtræk er problemet, hvor meget man skal have lov til at ytre sig i online debatten. Det handler nemlig om den evige debat om, hvad der egentlig vægter højest. Er det, at nogle individer bliver krænket, eller er det, at individer har ret til at ytre sine meninger. Jørgensen fortsætter med, at der er mange individer, som mener deres ytringsfrihed bliver indskrænket, når der (lige som DSA'en) bliver lavet en lovgivning. Det er vigtigt, at man i Danmark har ret til at ytre sig, men Jørgensen mener helt personligt også, at det, der vægter mest, er at mennesker ikke bliver krænket og såret, når de interagerer online. For hvis en ytring sårer andre mennesker, burde man ikke have lov til at ytre sig. Jørgensen synes, at det fylder rigtig meget i debatten, at mennesker har sin fulde ret til at ytre hvad de lyster, uden der er en decideret straf. Her vil DSA'en kunne gå ind, hvis et individ udfører noget ulovligt, og dikterer, så vedkommende får en bøde samt bliver fjernet fra mediet. Jørgensen fortæller, at uanset om man taler om hverdagssexisme, hadtale eller krænkelse, "så er medierne med til at ødelægge vildt mange menneskers liv" (Jørgensen, 2023, s. 52). Hun fortsætter med, at det har;

"... en eller anden fuldstændig sindssyg dominoeffekt, der bare bliver ved. Altså prikket til og så falder brikkerne bare, og så er enten debatten eskaleret eller individer er blevet krænket. Og i det her univers er det bare uendeligt." (Jørgensen, 2023, s. 52).

Som svar på citatet mener Zuleta, at der netop af ovenstående årsag skal være løbende monitorering af debatten. Hvis ikke dette sker risikeres det, at debatten løber løbsk, og konsekvensen af dette er, at brugerne ikke ønsker at deltage i den online debat og dermed trækker sig ud af den (Zuleta, 2017). Når der som tidligere nævnt i Megafon-målingen viser, at hele 77 procent mener, at det er medierne, der skal stå mere til ansvar for at fjerne kommentarer med krænkende eller hård karakter, og 58 procent mener, at medierne helt generelt skal blande sig mere i debatterne, så opstår der en problemstilling ift. ytringsfriheden. For her vil man, ifølge Zuleta, risikere at lave et indgreb i ytringsfriheden, hvis man går ind og censurerer kommentarer. Derfor er det op til medierne ift. hvordan de vælger at håndtere problemerne, uden at man fjerner specifikke ytringer i den offentlige debat på platformene (Zuleta, 2017). Der er mange regler for, hvad man må og ikke må, og hvordan man kan tage ansvar for ytringer m.m. Der er meget bureaukrati, "... for når man prøver at

ændre en ting, så løber man ind i ti mure på vejen.” (Jørgensen, 2023, s. 54). Der skal noget regulering til, for at individer føler, at de kan interagere på medierne uden af blive ekskluderet, krænket eller udsat for hadtale, og så kan det godt være det bliver på bekostning af noget ytringsfrihed, men det mener Jørgensen vil være et positivt skub (Jørgensen, 2023).

Magt

Ytringsfrihed er også en form for magt. En magt som gør det muligt, at man som individ må udtale sig frit med sine holdninger og meninger. Så længe man holder sig inden for lovens rammer og ikke overskrider disse, vil der ikke være nogen konsekvens tilknyttet, og man vil derfor ikke blive straffet. Hvis man derimod bevæger sig væk fra loven og overskrider den, der er sat, så ser tingene anderledes ud. Når platformene giver rig mulighed for, at man kan ytre sig som man vil, skaber det en magt hos de individer, der formidler sig med en sexistisk, krænkende, hård og nedladende tone m.m. Det gør, at de individer, der står som modtager af ytringerne, rammes. Det kan, som Rasmussen tidligere nævnte, i værste fald være med til at unge mennesker bliver ramt af angst, begynder at cutte, eller tager sit eget liv (Rasmussen, 2023). Det individ, som står som afsender, er ikke bekendt med, hvor stor en magt de sidder med - nogle er, og vælger at bruge det som et værktøj til at nedbryde andre, eller blive en del af en gruppedynamik, så man kan være enige om sine holdninger og meninger.

Foucaults magtperspektiv fokuserer, som tidligere nævnt, på, at magt kan være både kontrollerende og manipulerende, og er en kraft, som er indlejret i alle sociale relationer - det kaldes en magtrelation (Schleicher & Schleicher, 2022). Magt skaber en helt neutral måde at påvirke andre mennesker på, og der ses det tydeligt, at medierne og afsenderne herfra har en magt, fordi vi i Danmark går ind for ytringsfrihed. Uanset hvad der er tale om af situationer eller hændelser på medierne, så er der ingen, der fortjener at blive udsat for hverken krænkelse eller andet. Det mener nogle mænd i alderen 15-25 år dog ikke. I en artikel fra Politiken bliver der beskrevet, at en gruppe på ti personer fra en Telegram-profil (kommunikationsplatform på fod med WhatsApp og Messenger), deler seksuelt materiale fra piger. De kalder sig selv for ‘Eksposeridkbackup’. Materialet sendes ind til en gruppeadministrator, som herefter deler det anonymt. Der er 2000 medlemmer i hver gruppe, og disse grupper bliver henholdsvis lukket og åbnet igen på ny, når de bliver anmeldt. Politiken har ikke fået et mundtligt interview, men de har derimod valgt at besvare nogle spørgsmål skriftligt. I interviewet forklarer bagmændene, at de vælger at dele materialet, fordi de mener, at mange mennesker fortjener det. De fortjener at blive udstillet, fordi bagmændene selv har været udstillet førhen. Til trods for, at bagmændene tidligere har meldt

det til politiet, reagerede de aldrig. Derfor blev deres modsvar, at de ville gøre det samme mod andre mennesker. De beskriver følgende; “Vi er ret ligeglade med, om vi så bliver taget for det eller skal ind og afsone vores domme.” (Politiken, 2023). Bagmændene mener selv, at de ikke bliver taget for det, fordi de benytter sig af udenlandske telefonnumre og VPN-forbindelser, altså beskyttede internetforbindelser. Det gør, at deres identitet på nettet bliver skjult, når de logger ind på platformene. Det bagmændene mener, de får ud af at dele pigers materiale, er; “Hævn. Så folk kan se, hvordan det er, når de selv ødelægger et andet menneskes liv. Hvordan karma rammer.” og de afslutter med, at mange af dem de deler, kender de godt personligt (Politiken, 2023). Herefter blev samtalen afbrudt og efterfølgende deaktiveret. Politiken videregav korrespondancen til politiet (Politiken, 2023).

Dette er blot et eksempel på, hvor stor en magt denne Telegram-gruppe har. De kan tilgå pigers materiale (både private billeder, samtaler osv.), dele dette og krænke dem, men de er som afsender ligeglade med konsekvensen. Det er en enorm magt, som en lille gruppe mænd blot ved at lave en gruppe på en digital platform. Med den magt og det materiale de er i besiddelse af, kan de kontrollere og manipulere mennesker til at få det, de gerne vil have. I dette tilfælde hævn og at give andre en følelse, som bagmændene tidligere selv har siddet med, magtesløshed, frustration og afmagt. Uanset om det handler om materiale, der bliver delt på online, sexistiske eller krænkende kommentarer eller en hård og nedladende tone, vælger man som afsender at sige eller skrive sådan på baggrund af en tidligere hændelse, man selv har været ude for. Eller hvis man har følt, at man ikke er en del af et fællesskab. Dette peger derfor mod det klassiske magtbegreb, da det dykker mere ned i forståelsen af specifikke temaer som f.eks. kontrol og besiddelse. Individuer gennemgår en lang dannelsesproces, bl.a. fordi vi skal lære store sæt af regler og normer om den sociale adfærd, og hvordan man socialt skal agere i et fællesskab. Men fordi der ikke er nogen, der går og holder øje med os i hverdagen, skal vi i stedet kontrollere hinanden og lære at acceptere hinandens forskelligheder uanset køn, etnicitet og seksualitet. Vi skal herunder lære, ikke at misbruge magtbegrebet, ligesom bagmændene f.eks. har gjort med deres Telegram-profil (Schleicher & Schleicher, 2022). Ellers bliver det et samfund, man ikke har lyst til at være i, fordi individer bliver ekskluderet, mobbet og afvist, både i den reelle verden, men i lige så stor grad på de sociale medier.

Magtmisbrug

Mahler mener ikke, at magt behøver bestå af et magtforhold, og det behøver heller ikke være formelt. Det kan det være, hvis man snakker om magt på arbejdspladser og der er en chef, så man er i en "udsat" position, på den måde, at man hierarkisk er under chefen og vedkommende "bestemmer" over en (Mahler, 2023).

Jørgensen mener, at internetfænomenet Andrew Tate har en stor magt og er med til at påvirke de unge mænd negativt. DR beskriver ham som en 36-årig forretningsmand og selvhjælps-coach og tidligere verdensmester i kickboxing. Han er især blevet kendt på TikTok, hvor hans videoer er set mere end 11 milliarder gange. I dag er han dog udelukket fra medierne TikTok og Youtube. Andrew Tate har udtalt sig meget om kvinder, herunder at de burde taget noget ansvar, hvis de var blevet voldtaget, at det er acceptabelt, at mænd har flere partnere på én gang, men hvis det er omvendt og kvinder har flere partnere, så er det frastødende. Yderligere at kvinder i et ægteskab betragtes som "mandens ejendom". Det er blot få af hans udtalelser, men han lægger ikke skjul på sine holdninger og har tidligere i en podcast omtalt sig selv om "misogynist" og "sexist". Dette betyder kvindefordreende eller kvindehadende person, beskriver DR (DR, 2023). Tilbage i januar 2023 blev Andrew Tate i selskab med tre andre anholdt i Rumænien. Her oplyste det rumænske politis enhed mod organiseret kriminalitet kaldet DICOOT, at "... mændene var mistænkt for at rekruttere kvinder, som blev udsat for 'fysisk vold', 'psykisk tvang', 'seksuelt udnyttet' og 'tvunget til at optræde i pornografisk materiale' med det formål at tjene penge til bagmændene" (DR, 2023). Andrew Tate har siddet i rumænsk fængsel for sexhandel, og er en mand der taler meget om, at kvinder blot skal tie stille og at de anses som værende en "lolita-dukke" (Jørgensen, 2023, s. 48). Jørgensen synes, at han appellerer meget til den unge usikre dreng, fordi Andrew Tate virker meget selvsikker, da han er i besiddelse af dyre biler, har mange penge og kan fremstå som om han har styr på sine ting. Så hvis man gør ligesom ham, skal man nok få succes (Jørgensen, 2023). Rigtig mange unge mænd ser op til Andrew Tate, hvilket er et problem. Når de ser, hvordan han agerer på medierne og hvordan han udtrykker sig skriftligt, så skal der nok sidde en generation, som ser op til ham, som spejler sig i det han gør og siger, og derfor tror, det er sådan man skal være, når man interagerer på online platforme. Det er mænd som Andrew Tate, der påvirker mennesker omkring sig, han har en enorm stor magt. Det kan være med til, at mennesker vælger at nedgøre, krænke og være sexistiske overfor kvinder i den online debat, fordi nogle grupper eller individer tror det er den acceptable måde at være på. Det gør, at Andrew Tate på sine platforme er med til at

danne individer, formentlig uden at han er bevidst om det. Problemet er, at det bliver til en online kultur, og det kan være med til at skade den offentlige debat, hvis nogle mænd mener, at kvinder ikke har en stemme i samfundet og blot skal ekskluderes vha. hadtale eller sexistiske kommentarer. Jørgensen fortæller, at "Magt og diskurser skaber en strukturel placering, som fastholder individer der, hvor de ikke kan få lov til at bryde ud af den her kasse, som de er blevet sat ind i." (Jørgensen, 2023, s. 41).

Andrew Tate har blandt andet påvirket unge i så stor en grad, at en overskrift i Politiken hed: 'Der lød klapsalver, da en række 8. klasser i en biograf i Nordsjælland så et billede af Andrew Tate' (Kloch, 2023). At 200 elever er mødt op for at høre om internetkultur, og at der lyder en klapsalve, fordi der vises et billede af Andrew Tate, mener PET, er dybt foruroligende. Det gør de, fordi de unge hylder ham som et forbillede. If-forsker Katrine Pedersen ser en bekymrende tendens blandt de unge drenge, fordi de på de sociale medier falder over internetpersonligheder som Andrew Tate. Herunder specielt på baggrund af hans holdninger om, at kvinder, og udvalgte mænd, er svage. Pedersen beskriver; "Andrew Tate er god til at pakke sine ekstreme og voldelige budskaber ind i humor og særligt målrette sin kommunikation til helt unge teenagere" (Kloch, 2023). De unge mennesker tror, at han siger disse nedsættende ting om kvinder for sjov, men Andrew Tate er derimod ekspert i, på en strategisk måde, at udnytte deres opmærksomhed.

Digitale medier har en magt, for man kan ikke bestemme, hvad der vises på internettet. Fordi de har fået så stor en magt, og fordi der sjældent ses konsekvenser ved at ytre sig uacceptabelt, får medierne en accept og det betyder, at man tillægger den adfærd, der sker derinde som værende legal. Herunder f.eks. når mænd ytrer sig med en uacceptabel tone og kvinder bliver nødt til at trække sig fra debatten, for at undgå de toner som gennem medierne er blevet legale (Rasmussen, 2023, s. 32). Det er derfor på den ene side blevet nemmere at gøre brug af ytringsfriheden og deltage i den offentlige debat online, men der sker også en stigende grad af flere eksempler på henholdsvis trusler, had, chikane, ekskuldering og nedtrykkelse (Institut for Menneskerettigheder, 2017, s. 27), som har skabt en magt, der er med til at polarisere hele debatkulturen på en negativ måde.

Andrew Tate er en internet-personlighed, som udover at være anklaget for menneskehandel, kvindeundertrykkelse og voldtægt, har en enorm magt over mange unge mennesker. Når en 8-klasse jubler over ham og PET ser det som foruroligende, så er der tale om et magtmisbrug

af de unge mennesker. Den påvirkning Andrew Tate har på dem er subtil og svær at afkode, hvilket gør de unge forsvarsløse, fordi medierne legaliserer hans opførsel, da alle har ret til at ytre sig.

Tone, identitet og respektfuld kommunikation i den online debat

I takt med, at medierne er blevet så stor en del af vores hverdag og mange mennesker kan ytre sig derinde, er tonen også blevet grovere i debatten. Det mener Mahler;

“Men især tonen, der må jeg bare sige, at lige præcis den tone, er det, som har været et problem på de sociale medier, eller er, og det bliver påpeget i flere rapporter.”
(Mahler, 2023, s. 19).

Tonen er med til at begrænse alle, der interagerer i den online debat, og det er et demokratisk og samfundsmæssigt problem. Vi er forpligtet til at gøre noget ved denne tone, og vi er selv ansvarlige, når vi sidder i et rum og snakker med en bestemt tone, så er det det samme, når man er på medierne (Mahler, 2023). Samfundet skal til at tage ansvar for det, man siger samt gør online, for ellers er sandsynligheden for, at vi opfører os på en måde, som afspejler det værste ved os større. Især fordi medierne opmuntrer os til at udtrykke ting, som ikke altid er i overensstemmelse med vores fulde personlighed (Böss, 2019). Mahler følger med, hvad der sker i debatten på de sociale medier, men vælger altså ikke altid at deltage i debatterne, blandt andet på baggrund af den hårde tone. En gang, hvor hun blandede sig, tog accelerationen hurtigt fart, fordi tonen var så langt fra respektfuld eller varm, og det havde hun ikke lyst til at være en del af:

“... jeg har virkelig været sådan, wow, det var vildt. Altså fra 0 til 100... altså accelerationen i forhold til, at man prøver på fredelig vis at sige, det var sgu ikke så fedt det der, til at det bare eskalerer fuldstændigt i sådan en meget ubehagelig tone, som jeg tager med mig videre i min dag, og som sidder i mig, som jeg jo ikke lader ligge der.” (Mahler, 2023, s. 2).

At tonen får lov til at eskalere til at blive så ubehagelig en oplevelse som Mahler nævner, var ikke målet med de virtuelle fællesskaber. Håbet var, at det skulle være et rum, hvor man kunne hjælpe andre med bl.a. at afskaffe fordomme, fordi det ikke var muligt at se hverken

hudfarve, køn og handicap (Böss, 2019). I en situation, som Mahler nævner i ovenstående citat, gør det, at man begynder at overveje, hvor meget man har lyst til at deltage i debatterne, især hvis man ikke føler, man bliver bakket op af andre derinde. Mahler har været medlem af et støtteforum for Musik-Bevægelsen Anno 2010, som er et støtteforum for kvindelige musikere. Kvinderne deltager i forskellige debatter på medierne og hvis tonen bliver hård, sexistisk eller lignende, så er de gode til at komme over i de fora og støtte hinanden. Deltage i debatten og give dem den opbakning, de har brug for. På den måde står de som en hel gruppe af kvinder, frem for kun at stå som enkelt kvinde. Det hjælper på, at man ikke føler sig nedtrykt, ekskluderet eller hakket direkte ned på som en enkelt kvinde. Det kan også være i situationer, hvor;

“... nu står jeg med det her problem, for den her fyr har sagt, at han kun vil give mig x-antal kroner for det her spillejob, men jeg ved, at min mandlige kollega får det dobbelte. Hvad plejer I at gøre?.” (Mahler, 2023, s. 23).

Eller i andre situationer som;

“... der er den her diskussion over på GAFFAs hjemmeside, der er kun mænd med, kom herover med mig, girls. Altså kunne I lige støtte op, jeg har skrevet x og x, kunne I lige hjælpe, fordi jeg føler mig virkelig alene i den debat.” (Mahler, 2023, s. 23).

På denne måde er disse støttefora et sted, hvor man kan sparre med hinanden, give støtte og opbakning, så alle på medierne føler sig hørt. Det er disse online-oplevelser der gør, at man som individ føler, at man er del af et større fællesskab, og det var netop derfor, at sociale medier blev udviklet (Böss, 2019).

Bliver tonen for hård, sexistisk eller lign. og brugere føler sig dårligt tilpas, går det ud over deres trivsel og det har virkelige betydninger og virkelige konsekvenser, og det kan gøre, at mange vælger at trække sig fra debatten (Mahler, 2023). Hadtonen bliver ikke altid kun holdt på de sociale medier, men tager også ud i det virkelige liv, som er rettet mod enkelte politikere bolig eller familie, hvis den enkelte ikke er enig med politikernes holdninger. På den måde går det fra at være en online monolog mod politikeres holdninger til at blive direkte personligt. Retorikken er utrolig grov og nogle skriver, at “folk de bare skulle sendes hjem til, hvor de kommer fra” (Rasmussen, 2023, s. 38) og der nedtrykkes mennesker på baggrund af deres etnicitet. Andre skriver også, at nogle bestemte grupper af befolkninger, som ikke

kommer fra landet “... nærmest skal udrenses på samme måde, som man gjorde under Anden Verdenskrig” (Rasmussen, 2023, s. 38) og det påberåbes specielt af mænd, der mener, at de har ret til at komme med deres hadefulde, nedgørende og sexistiske kommentarer til kvinder (Rasmussen, 2023). Det er udtryk som disse, der gør, at den ligestilling som vi skulle have, bliver tilsidesat, fordi kvinderne vælger at trække sig debatten, så det udelukkende er mænd, der får lov til at føre debatten. Det betyder, at debatten fremadrettet og allerede nu, godt kan have et ensidigt præg, fordi det pludselig kun vil være 50 procent af den danske befolknings køn, som får mulighed for at kommentere ind i debatten (Rasmussen, 2023). Jørgensen er generelt forarget over tonen på medierne, men specielt på DR Debatten’s kommentarspor, hvor kvindelige politikere, der har medvirket i programmet, bliver udstillet; “... jamen, du står der også kun fordi du har store bryster.” (Jørgensen, 2023, s. 42) og på TV2 ser kommentarsporet ikke anderledes ud. Udtalelser som “Nej, men hun kunne også bare have ladet være med at stige ind i den bil med nogle mænd.” og “... hun kunne også bare ikke have taget en kort kjole på.” (Jørgensen, 2023, s. 42). Rushkoff argumenterer for, at menneskene er blevet for digitale og fordi øjenkontakten ikke er en forudsætning for at kommentere med en grov retorik, skabes der ikke en tillid mellem afsender og modtager. Det er med til, at mennesker misforstår hinanden og der derfor opstår utilsigtede fornærmelser mod hinanden, når man agerer online (Böss, 2019).

Afsenderen af de hadefulde og sexistiske kommentarer forholder sig ikke til andre mennesker, fordi de blot kigger ind i en skærm. Netop derfor deltager eller interagerer Jørgensen ikke i den offentlige debat online, fordi den respons, der kommer fra afsenderne, er usmagelig, og hvis hun deltager i debatten, ved hun, at hun vil være skydeskive for den første, der læser hendes modsvar. Derfor mener Jørgensen ikke, at det gør nogen forskel, om hun deltager i debatten. Det eneste hun har foretaget sig, er at indsætte en vred smiley på en kommentar eller like andre gode kommentarer, for at vise sin støtte til den enkelte (Jørgensen, 2023, s. 43). Jørgensen har en medstuderende på statskundskabsstudiet, som skriver mange politiske ting, som er sexistiske, til trods for, at vedkommende er med i Socialdemokratiets Ungdom. Jørgensen er meget imod hans udtalelser og i denne situation har hun ikke problemer med at indgå i dialog, men der sker dialogen over private beskeder med vedkommende. Her mener Jørgensen, at årsagen til, at hun vælger at gå i dialog er, at hun har en relation til vedkommende, så det bliver nemmere, end at skrive til en, man ingen relation har til. Sidstnævnte er mere grænseoverskridende, fordi man ikke har nogen viden om, hvem det andet menneske er, som sidder bag skærmen, samt fordi en kommentar til en man ikke kender, nok ikke gør forskel. Derimod mener hun, at der forhåbentlig er en chance for, at hvis

man skriver til nogen, man kender, så kan man nå ind til en følelse, så afsenderen kan få en forståelse for, at det der skrives, er uacceptabelt. Det er ærgerligt, for Jørgensen mener, "... at jo mere man blander sig i debatten, jo mere repræsentation får man og jo flere rettigheder får man" (Jørgensen, 2023, s. 46). Det er ikke holdbart, at kvinder vælger ikke at deltage i debatten, men Jørgensen kan godt relatere til de kvinder som bliver udsat for hadefulde og sexistiske udtalelser, for det gør blot, at man ikke har lyst til at deltage, når man får at vide at man er en "... skrigeskinke eller bare skal lukke bøtten, fordi man faktisk heller ikke kan finde ud af at køre bil" (Jørgensen, 2023, 46). Til trods for, at man får sådanne udsagt at vide, er det enormt vigtigt, at man som individ udtrykker sig i debatten, for det giver en form for repræsentation og hvis man ikke deltager, får man ikke hverken repræsentationerne eller tilkendegivelsen af meninger, som politikerne kan handle efter.

At være bevidst om egen rolle

Schmidt Nielsen oplevede i sin tid som folketingsmedlem og oplever fortsat, at mange på hendes sider på de sociale medier forsvare hende. Det vil sige, at brugerne vælger at tage debatten og sige fra til afsendere med en hård tone. Hvis Schmidt Nielsen derimod selv sagde fra i debatten, fik hun støttende kommentarer eller opløftende kommentarer i form af likes (Nielsen, 2023). Det er kommet bag på nogle brugere, at der blev læst med, og at hun altid forsøgte at sige fra på en ordentlig måde;

"Få gange har jeg oplevet, at folk er blevet overrasket over, at jeg faktisk læste med, og at de har bevæget sig i nærheden af en undskyldning. Men det er sjældent."
(Nielsen, 2023, s. 57).

Til trods for at Schmidt Nielsen både har læst med på fremsendte kommentarer og har sagt fra, når debatten har taget overhånd, er det ikke alle kvinder, der har mod på dette. Når de afholder sig fra at debattere på samfundsrelevante emner, fordi de ikke orker tilsvininger eller trusler, er det åbenlyst, at medierne burde tage mere ansvar for deres kommentarspor (Nielsen, 2023).

Når man interagerer på de sociale medier og deltager i offentlige debatter, skal man være bevidst om sin egen rolle. Hvem er man, når man som afsender sender nedsættende kommentarer, og hvem er man uden for medierne i den reelle verden. Hvilken maske vælger

man at tage på. Det handler om digital dannelse og de bagvedliggende strukturer, som er med til at forme en som menneske. Ifølge Johansen sker dannelsen, når man vælger at stille sig frem foran publikummet og vise, hvem man er og når man møder noget eller nogen, som viser verden på en anden og ny måde. Når vores allerede eksisterende viden overskrides og ny viden omdannes og man vælger at gå i dialog, så sker dannelsen. På baggrund af mediernes opbyggede strukturer, bliver indhold med meget interaktion eksponeret og derfor mere synligt i den online verden. Når mennesker reagerer fjendtligt i de online debatter, er der større risiko for, at de også reagerer mere fjendtligt i de debatter, som finder sted i den fysiske verden (Johansen, 2022). Derfor er det vigtigt, at man overvejer, hvilken maske man som enkelt individ vil bære fremadrettet, uanset om det indebærer den fysiske eller online verden, fordi det er med til at danne os som menneske samt skabe vores identitet. Hvis man ikke lader maskerne falde og viser, hvem man er i det åbne samfund og den fælles offentlighed, kan det have betydning på det personlige niveau ift. ansvarsfølelse og dét, at forstå konsekvenserne for sine handlemønstre overfor andre mennesker (Böss, 2019).

Vi mennesker udtrykker os på måder, som ikke altid er i overensstemmelse med vores fulde personlighed, uanset om det er i den fysiske eller online verden. Mennesker har brug for anerkendelse og opbakning, men medierne er med til, at der opstår større risiko for at misforstå hinanden, og man derfor gør hinanden til skydeskiver. Herunder fralægges ansvarsfølelsen, og der opstår 'huller' i dannelsen af det digitale menneske.

Løsningsforslag

I de gennemførte interviews stillede jeg et spørgsmål til alle mine informanter om, hvorvidt de havde nogle løsningsforslag til problemstillingen med hverdagssexisme og hadtale, som kan give kvinder lyst til at blive i debatten og give sin stemme.

Mahler nævnte, at det kunne være gavnligt, hvis der blev valgt nogle moderatorer, som kunne gå ind og advokere i forskellige situationer, og derfra appellere til brugerne om, at hvis de oplever, ser eller hører noget, som de mener er overskridende, sexistisk eller har en diskriminerende tone, så skulle man reagere på en given måde. På denne måde vil man få inkorporeret nogle adfærdsgivne måder, man skal agere på, som skal blive i det legitime rum (Mahler, 2023, s. 16). Mahler mener, at ovenstående løsningsforslag er noget, der mangler i det online rum, for som det der er i dag, er et tomrum, som formår at skabe sine egne logikker og disse bliver legitime, hvorimod de legitime logikker skal skabes, således at de nuværende og uhensigtsmæssige dynamikker, der er skabt, ændres i det online rum (Mahler, 2023). Når KVINFO arbejder med arbejdspladser om at ændre tonen og dermed gå den mere konstruktive vej, arbejder de med, at alle har et ansvar og når alle går i aktion og hjælper til, har det stor betydning. Herunder lærer de at formidle sig på andre og mere konstruktive måder, og der inddrager de 'vignetter', som er små historier, der er 'effektbårne' og 'følelsesbårne'. På denne måde får de andre til at udtrykke, hvilke følelser de sidder med, hvis de bliver talt ned til eller lignende på arbejdspladsen (Mahler, 2023, s. 26). Det gør, at man som individ lærer at sætte sig i andres sted og følelser, og er med til at vende situationen om, ift. hvordan det ville føles for én selv at få disse kommentarer, når man vælger at indgå i debatten, og resultatet er, at man bliver imødekommet med en hård eller sexistisk tone (Mahler, 2023). Dette er løsninger fra den fysiske verden, som KVINFO ser kunne gavne debatten på medierne, ved at sætte moderatorer ind, som skal være med til at stabilisere debatten og dermed ændre de adfærdsgivne normer, som er inkorporeret i brugere, der vælger at skrive sexistiske og hadefulde kommentarer på de sociale medier.

Rasmussen argumenterer også for, at en adfærdsændring ville gøre noget positivt for debatten. Hun mener, at en algoritme eller andre it-programmer kan være med til at styre, at nogle bestemte ord, som er nedsættende, hadefulde og sexistiske, ikke kan få mulighed for at blive sat sammen i en bestemt kontekst. Herunder burde der være endnu en algoritme, som derfra har mulighed for at gå ind og styre de former for hændelser som brugere bliver udsat

for. Det mener Rasmussen muligvis kunne være en mulighed for at prøve at stoppe personer med den “forkerte” adfærd online (Rasmussen, 2023, s. 39).

Jørgensen er meget glad for den nye DSA (Digital Service Act) fordi denne lovgivning - som tidligere beskrevet, er med til at regulere bl.a. deling af billeder uden samtykke. DSA'en gør noget ved det digitale rum og ved kommentarer samt samtaler. På denne måde kan den regulere, om hvorvidt dét vedkommende har skrevet eller gjort på de sociale medier, skal “straffes” med bøde og fjernes fra den enkelte platform. Med udgangspunkt i det Rasmussen nævner ovenfor vedrørende algoritmen, der skal gøre så bestemte ord udelukkes af debatten, det mener Jørgensen vil være problematisk og ikke vil være nok;

“Det er så problematisk, fordi der hele tiden bliver opfundet nye sexistiske udtryk, så hvis man laver en algoritme, der kun regulerer, når der bliver skrevet kælling, så er der lige pludselig en, der skriver e-kælling. Så uden at vide meget om algoritmer, forestiller jeg mig, at det er et helt andet ord. Som så ikke bliver fjernet.” (Jørgensen, 2023, s. 53).

Ud fra ovenstående citat mener Jørgensen derfor ikke, at en algoritme vil være nok til at gøre, at uacceptable ord ikke bliver en del af den online debat. Derfor skal der formentlig mere til end blot en adfærdsændring, så debatten bliver mere demokratisk. Uanset hvor man starter og hvilken løsning, man prøver at finde til problemet, vil der opstå udfordringer og uforudsete problemer, derfor mener Jørgensen, at den online debat har taget overhånd. Hvis problematikken i debatten skal ændres, skal der en mere radikal adfærdsændring til; “... altså medmindre man skal blive til et eller andet vanvittigt diktatorsamfund, som bare censurerer alt og lukker ned for tjenester” (Jørgensen, 2023, s. 53). Danmark ønsker ikke at blive et samfund som Kina, der censurerer mange ting og har udelukket flere sociale medier. Jørgensen synes mere, det handler om en platforms ansvar, men fordi der er så meget bureaukrati, er det svært at fuldføre løsninger, uden der hele tiden opstår problemstillinger og løsningerne derfor forsinkes. Derfor mener Jørgensen, at adfærdsændringen burde ske allerede nede fra vuggestue- og børnehavealderen. Her skal der inddrages viden ved “... indirekte at påvirke den forestilling, man har om køn og hvad man må tillade sig at sige, og hvem man kan tillade sig at være” (Jørgensen, 2023, s. 54). Med dette menes, at der i popkulturen i f.eks. film burde være en større repræsentation af køn eller generelt i erhvervslivet som f.eks. på direktionsgangene. Ved at inddrage disse løsninger, tror Jørgensen

på, at det kan ændre noget i den online debat således, at kvinder ikke bliver ekskluderet fra debatten på baggrund af den hårde eller sexistiske tone, og derfor give et positivt skub i den rigtige retning (Jørgensen, 2023).

Fendinge mener derimod mere, at det blot er et spørgsmål om tilvænning af disse kommunikationskanaler, men at dannelselementet også spiller en stor rolle. Det handler om et kulturelt spørgsmål, fordi det i vid udstrækning handler mere om et individuelt ansvar. Fendinge kalder dette ansvar for en 'generationsløsning', som mest skal fokusere på generationen, der er 45+, men medierne har lige så et ansvar for, at tonen er tålelig og at alle, uanset køn føler sig inkluderet i debatten (Fendinge, 2023, s. 62). Schmidt Nielsen mener også, at de sociale medier bør tage et større ansvar på sig. Yderligere bør man dykke mere ned i, om der er "... smidigere procedurer der kan etableres, i forbindelse med f.eks. trusler og tilsvininger og retssystemet." (Nielsen, 2023). Schmidt Nielsen beskriver i det skriftlige interview, at regeringens medieansvarsudvalg i øjeblikket diskuterer denne problemstilling, og det ved hun, fordi hun er en del af dette udvalg (Nielsen, 2023, s. 58).

Ovenstående afsnit vidner om, at der er bred enighed om, at der skal en adfærdsændring til for, at kvinder ikke vælger at trække sig fra den demokratiske debat online. Den digitale adfærd skal forankres på de digitale platforme, derfor skal opmærksomhedspunkter som ændret adfærd, f.eks. ved inddragelse af forskellige moderatorer, inddrages.

Diskussion

Intentionen

Ved inddragelse af interviewmetoden skal jeg forholde mig til min egen rolle som forsker og dermed forholde mig objektivt til emnet, og ikke blive farvet af andres holdninger samt meninger til emnet. I denne opgave er der foretaget fem interviews med henholdsvis en ekspert, to politikere og to brugerinformanter. For at få et bredere syn på emnet fandt jeg det interessant at kontakte influencers for at høre deres holdninger til, hvordan de forholder sig til, hvis/når de får tilsendt kommentarer af sexistisk karakter qua deres job på de sociale medier. Sammenlagt blev der kontaktet ni influencers, hvoraf ingen svarede. Opgaven havde set anderledes ud, hvis deres oplevelser var blevet inddraget, fordi det havde været med til at styrke, hvordan de mener tonen er på medierne, og om det har været med til, at de f.eks. har fjernet nogle fra at kunne følge med. Intentionen var yderligere at snakke med flere politikere og medarbejdere fra Analyse & Tal da de, med deres analyseværktøjer, er med til at analysere 'Digital Hverdagssexisme'- projektet. Jeg kontaktede også forbundsformand, Katrine Evelyn Jensen fra Socialdemokratiets Ungdomsparti. På grund af forskellige eksterne faktorer blev de ovennævnte interviews ikke mulige, men jeg er sikker på, at det havde givet et andet perspektiv at få andre professioner til at indgå som kilder i opgaven. På grund af opgavens omfang, måtte jeg dog tage en beslutning om at gå videre med en række andre informanter for at nå at lave en fyldestgørende opgave inden for deadline.

Tematisk analyse

Analysen er opbygget ved hjælp af en tematisk analyse. Jeg har derfor læst på tværs af empirien for at sammenligne informanternes data om de forskellige temaer. Fordelen ved at benytte sig af denne tematiske analyse er, at man får mulighed for at komme i dybden med temaerne. Herunder gør den det også muligt at tillægge teoretiske vinklinger på de forskellige temaer, og det hjælper med at skabe en større fornemmelse for helheden af de udvalgte temaer.

Ulemperne ved at inddrage den er, at man sammenligner dataudsnit fra alle informanter og herefter løsriver disse udsnit fra den generelle sammenhæng. Derfor bliver helhedsperspektivet af dataene udfordret. For at bevare dette helhedsperspektiv skal man være opmærksom på at indtænke de forskellige citater ind i den generelle sammenhæng, altså der, hvor citaterne oprindeligt er indgået i. Dermed er det vigtigt, at man veksler mellem at

læse de enkelte interviews alene og alle interviews på tværs, på denne måde skaber man det største overblik over sin data, og man kan derfra sammenkoble dem med relevant teori (Petersen, 2011).

Jeg har klassificeret alle interviews ud fra ti farvekoder og en med fed skrift for at fremvise, hvilke baggrunde informanterne har. Temaerne er fremkommet efter transskribering og gennemlæsning af dataen og der var dette temaerne:

Grøn = Kultur/normer

Orange = Hadkommentarer/digital sexism

Lyserød = Identitet

Lilla = Magt

Turkis = Tønen online

Lys blå = Ytringsfrihed

Grå = Debat

Gul = Analyse & Tal

Rød = Løsningsforslag

Blå = KVINFO's baggrund

Fed skrift = Informanternes baggrund

Der er inddraget så mange forskellige temaer for at skabe et større overblik over, hvilke emner, der tales om i interviewet. Det er yderligere med til at skabe en større berøringsflade og skaber også en helhed for, hvad opgaven skal indeholde.

Kultur/normer (grøn farve) samt hadkommentarer/digital sexism (orange farve) er de emner, der fremkommer mest gennem interviewene og de er derfor mest i forgrunden. Dernæst kommer tonen online (turkis farve), ytringsfrihed (lyseblå farve) og debatten (grå farve) i mellemgrunde, i midten. Afslutningsvis er magt (lilla farve), identitet (lyserød) og løsningsforslag (rød farve) mere i baggrunden, men spiller stadig en vigtig rolle for analysen. Analyse & Tal (gul farve) og KVINFO's baggrund (blå farve) har også fået en farvekode, da der i interviewet med Mahler fra KVINFO, nævnes meget omkring deres baggrund, og hvordan de arbejder på projektet med 'Digital Hverdagssexisme'. Derfor fandt jeg det relevant at farvekode disse, for at skabe et bedre overblik over dataen.

Andre teorier

Bogen *Culturel Intelligence* af Elisabeth Plum (2008) kunne også være relevant at have benyttet. Den beskriver, hvordan man skaber en gensidig forståelse mellem mennesker, som har forskellige kulturelle baggrunde. Plum snakker om, hvordan man ved hjælp af den progressive tilgang kulturel intelligens, kan indtænke kultur på, når mennesker mødes. Herunder hvilke irrationelle reaktioner samt følelsesmæssige drivkræfter, der sker, når man møder mennesker med andre kulturer. Yderligere beskriver den, hvordan det faste normsæt er blevet et fænomen, frem for at være et socialt samt dynamisk fænomen, som vi mennesker skal drage fordel af, når vi interagerer med andre kulturer. Kulturen skal vi bruge som en “vej til innovation”, mener Plum (Plum, 2008).

Denne bog ville dermed have været spændende at inddrage, da der kan skabes koblinger fra Plums argumenter om, hvad der sker, når mennesker med forskellige kulturer mødes og til, hvordan tonen er på de sociale medier, når mennesker med disse forskellige kulturer mødes. Herunder kunne det være relevant at sætte Plum og Iben Jensen op mod hinanden, for at se, hvordan deres syn på kultur, enten gør, at de er enige eller uenige.

Det kunne yderligere have været interessant at inddrage bogen *Introduktion til STS - Science, Technology, Society* af Jensen, Lauritsen og Olesen (2007), da den dækker over et mangfoldigt forskningsfelt og derfra danner bro mellem videnskab, teknologi og samfund. Den beskriver, hvad der sker mellem mennesker og teknologi samt socialkonstruktivistiske perspektiver på bl.a. aktørnetværks-teori, feministisk STS samt etnometodologi m.m. (Jensen et al., 2007). Bogen kunne inddrages for at vise, hvad der sker, når teknologien møder den sociale konstruktion, fordi begge dele er med til at forme den sociale og teknologiske verden, vi lever i.

Hvis begge teorier fra henholdsvis Plum og Jensen et al., var inddraget, kunne man ved hjælp af dem analysere sig frem til forskellige fund, som formentlig havde styrket specialet. Der findes mange forskellige syn og vinkler på både teorier og metoder, men på baggrund af opgavens omfang, har jeg valgt at dykke ned i dem, jeg fandt mest relevant.

Konklusion

De sociale medier gør verden mindre. De gør, at man føler sig mere forbundet til sine kære. Men de skaber også et digitalt rum, hvor der er gjort plads til, at man kan nedgøre, være grov, sexistisk eller hård i sin tone overfor andre mennesker, som man ikke har en relation til. Gennem indhentning af empiri, analysering af data og relevant teori er den hårde tone i den online debat blevet diskuteret, og en hypotese om, at tonen på medierne har taget overhånd og bør forbedres, er blevet bekræftet. Problemformuleringen, der er blevet arbejdet med i denne opgave, lyder:

Hvilken betydning har det for online debatten, at kvinder trækker sig?

Opgaven belyser, at dét, at kvinder trækker sig fra den demokratiske debat, er problematisk. Den demokratiske debat bliver ødelagt og bliver til en ikke-eksisterende debat, fordi kvinder ikke får mulighed for at blive repræsenteret og deraf får en mindre stemme i samfundet. Dette sker, fordi de ikke tør at deltage, fordi de bliver mødt af sexistiske kommentarer eller kommentarer, der indeholder en hård og nedsættende tone. Gennem vedvarende kommentarer mod kvinders udseende, intelligens og væremåde frem for den holdning, de præsenterer i debatten, vælger flere kvinder at trække sig. Derfor kan man ikke kalde det, der sker på medierne, for en demokratisk debat, når det ene køn ekskluderes fra deltagelsen. Derfor er det så vigtigt, ifølge Böss, at man holder den gode tonen på medierne, både for det enkelte individ, men ligeså for samfundet, at afsenderne, og den generelle bruger, udviser personlig digital ansvarlighed og har respekt for sine medmennesker, så der kan være plads til alle i debatten. Vi lever i en tid, hvor de digitale masker er blevet en del af hverdagen. Vi tillægger os en ændret adfærd, når vi agerer på de sociale medier, hvorimod vi (oftest) fjerner masken, når vi agerer i den virkelige verden. Når man bærer masken, ændres personligheden og der skabes et individ, som har mangel på digital dannelse og som har svært ved at få skabt en identitet, som vedkommende kan acceptere. Derfor vælger nogle den disrespektfulde vej, fordi det er nemmere at gemme sig væk bag en maske og nedgøre andre mennesker vha. magtmisbrug, hård og sexistisk tone. Denne type har overtaget den demokratiske debat og gjort tonen legal, fordi der ikke er nogen konsekvenser for deres handlinger. Mennesker har brug for både opbakning og anerkendelse, og hvis de ikke får den fra andre i den fysiske verden, søger de mod medierne. Her kan de få opmærksomhed og anerkendelse fra andre

grupper eller individer, men det er også her, hvor mange fralægger sig ansvarsfølelsen og der opstår 'huller' i den digitale dannelse. Derfor har både det enkelte individ, men ligeså medierne, et ansvar for, at alle får en ret til at deltage i den offentlige debat, uden at de skal være skydeskive for hårde og sexistiske kommentarer. Medierne har stor magt og det er foruroligende, fordi uacceptabel opførsel og hadefulde samt sexistiske kommentarer legaliseres.

Hvis medierne ikke tager ansvar for deres egne platforme og for tonen, er de med til at negligere, at det sker, men ligeledes accepterer de, at den ene halvdel af samfundet ikke har lyst til at debattere. Derfor er det så vigtigt, at brugerne er ærlige i deres identitet, så man i fællesskab kan finde styrken i at bevare en gennemsækelighed i den online debat. For hvis det ikke sker, vil vi fortsat leve i en tid, hvor denne tone vil legaliseres.

Det er gennem opgaven yderligere blevet belyst, at en tidlig og løbende monitorering af debatten vil være aktuel, da det vil være en af måderne hvor hadefulde og sexistiske ytringer bliver minimeret. Dette skal ske for, at debatten ikke fortsat vil løbe af sporet, og så flere vælger at deltage i den offentlige debat online. På baggrund af, at mennesker ikke er ens, vil der formentlig ikke ske en identisk forståelse af, hvordan vi skal benytte os af kulturforståelser og normforståelser for, at vi kan kommunikere korrekt mellem hinandens forskelligheder. Ud fra de indsamlede data er der dog bred enighed om, at der skal en adfærdsændring til for, at kvinder ikke vælger at trække sig fra den online debat. Der skal mere opmærksomhed på digital adfærd på platformene, og der skal præsenteres flere opmærksomhedspunkter. Dermed kunne fokus være på at skabe flere netværk, hvor kvinder i fællesskab kan gå ind i den demokratiske debat online. På denne måde beskyttes det enkelte individ mod direkte, personlige og sexistiske kommentarer. Hvis man modtager disse kommentarer, vil det være mod netværket som gruppe og derfor formentlig ikke ramme nær så hårdt på det enkelte individ.

På de sociale medier er der mangel på tolerance og mangel på accept af hinandens forskelligheder uanset køn, etnicitet, religion osv. Det er en kultur, der skal ændres på det ansigtsløse net. Vi skal lære af fortiden for at gøre nutiden og fremtiden bedre på medierne, således at alle har lyst til at deltage i den demokratiske debat online.

References

- Aftenshowet - DR. (2023, januar 18). *Nanna kæmper for den gode tone på nettet // Aftenshowet*. Facebook.
<https://www.facebook.com/Aftenshowet/videos/1780543649008746>
- Analyse & Tal. (n.d.). Analyse & Tal. Retrieved April 12, 2023, from <https://www.ogtal.dk/>
- Analyse & Tal. (2021, May 1). *Angreb i den offentlige debat på Facebook*. Retrieved March 16, 2023, from
<https://www.ogtal.dk/assets/files/Angreb-i-den-offentlige-debat-paa-Facebook.pdf>
- Böss, M. (2019). Kap. 10: Identitet i den virtuelle virkelighed. In *Det digitale masse menneske - Menneskeværd i ensomhedens tid* (1. ed., pp. 169-179). People'sPress.
- Böss, M. (2019). Kap. 11: Digitaliseret magt. In *Det digitale masse menneske: Menneskeværd i ensomhedens tid* (1. ed., pp. 183-196). People'sPress.
- Böss, M. (2019). Kap. 5: Hvad er dog et menneske? In *Det digitale masse menneske - Menneskeværd i ensomhedens tid* (1. ed., pp. 74-87). People'sPress.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006, Januar). Using thematic analysis in psychology. *ResearchGate*, 43. Retrieved maj 1., 2023, from
https://www.researchgate.net/publication/235356393_Using_thematic_analysis_in_psychology
- Brinkmann, S., & Tanggaard, L. (2015). 1. Interviewet: Samtalen som forskningsmetode. In *Kvalitative Metoder* (pp. 29-53). Hans Reitzels Forlag.
- Carlsen, H. (n.d.). *Minoritet vs. majoritet*. Clio.me. Retrieved May 1, 2023, from
https://portals.clio.me/dk/samfundsfag/partnerships/copenhagen-pride-hvad-er-min-pride/minoritet-vs-majoritet/?show_unit_plan=1&active_element=3fb02a5d-7a8b-4496-bf1e-a11850187a4e&unit_plan=2e9fe585-d3b2-4f59-b5c3-f30d5a698f8c
- Center for Digital Dannelse. (n.d.). *Hvad betyder digital dannelse?* Center for Digital Dannelse. Retrieved March 24, 2023, from
<https://digitaldannelse.org/vidensbase/hvad-betyder-digital-dannelse/>

Center for Dokumentation og Indsats mod Ekstremisme. (2019, August 7). *Ekkokamre — stopekstremisme.dk*. stopekstremisme.dk. Retrieved May 25, 2023, from <https://stopekstremisme.dk/ekstremisme/leksikon/ekkokamre>

Christensen, M., Jørgensen, R. E., Lysen, N. H., & Rosenberg, C. (2022). Kapitel 6: Socialkonstruktivisme - kritisk refleksion og kampen om virkeligheden. In *Videnskabsteori og socialt arbejde - en grundbog* (1. udgave ed., pp. 157-175). Samfundslitteratur.

Christoffersen, M. (2023, March 7). *behaviorisme | lex.dk – Den Store Danske*. Den Store Danske. Retrieved March 23, 2023, from <https://denstoredanske.lex.dk/behaviorisme>

Christophersen, S. (2022, February 23). *Kvindelige debattører trækker sig fra den offentlige debat*. Seismo.dk. Retrieved May 16, 2023, from <https://seismo.dk/kvindelige-debatterer-traekker-sig-fra-den-offentlige-debat/>

Dansk Industri. (2022, November 16). *Større ansvar for onlineplatforme bliver til virkelighed - DI Digital*. Dansk Industri. Retrieved May 12, 2023, from <https://www.danskindustri.dk/brancher/di-digital/nyhedsarkiv/nyheder/2022/11/storre-ansvar-for-onlineplatforme-bliver-til-virkelighed/>

Den danske ordbog. (n.d.). *Intervention — Den Danske Ordbog*. ordnet.dk. Retrieved March 30, 2023, from <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=intervention>

Den Store Danske. (n.d.). *incel - Maskulinistisk forestilling og ideologi - lex.dk*. Den Store Danske. Retrieved May 1, 2023, from <https://denstoredanske.lex.dk/incel>

Det Kongelige Bibliotek. (n.d.). *Systematiske reviews: Typer af reviews*. Typer af reviews - Systematiske reviews - Index at The Royal Danish Library. Retrieved March 16, 2023, from <https://kub.kb.dk/c.php?g=688900&p=4949519>

DR. (2023, January 4). *Hvem er Andrew Tate? Her er 5 ting, du skal vide om den kontroversielle TikTok'er*. DR. Retrieved May 10, 2023, from <https://www.dr.dk/p3/hvem-er-andrew-tate-her-er-5-ting-du-skal-vide-om-den-kontroversielle-tiktoker>

Everyday Sexism Project Danmark. (n.d.). *Om ESPD*. Everyday Sexism Project Danmark.

Retrieved April 12, 2023, from <https://everydaysexismproject.dk/formaal/>

Everyday Sexism Project Danmark. (n.d.). *Sexismepyramiden*. Everyday Sexism Project

Danmark. Retrieved April 12, 2023, from

<https://everydaysexismproject.dk/sexismepyramiden/>

Fendinge, S. (2023, maj 3). [Interview].

Folketinget. (n.d.). *Johanne Schmidt-Nielsen (EL)*. Folketinget. Retrieved May 1, 2023, from

<https://www.ft.dk/medlemmer/mf/j/johanne-schmidt-nielsen>

Folketinget. (n.d.). *Ytringsfrihed*. Folketinget. Retrieved March 22, 2023, from

<https://www.ft.dk/da/leksikon/Ytringsfrihed>

Goodwin, K. (2018, July 29). *Mansplaining, explained in one simple chart*. BBC. Retrieved

May 25, 2023, from

<https://www.bbc.com/worklife/article/20180727-mansplaining-explained-in-one-chart>

Hofstede, G., Hofstede, G. J., & Minkov, M. (2010). 5. Han, hun og han/hun. In *Kulturer & Organisationer - Overlevelse i en grænseoverskridende verden* (3. ed., pp. 147-194).

Handelshøjskolens Forlag.

Institut for Menneskerettigheder. (n.d.). *Ytringsfrihed*. Institut for Menneskerettigheder.

Retrieved March 22, 2023, from

<https://menneskeret.dk/viden/laeringsportalen/faq/ytringsfrihed>

Institut for Menneskerettigheder. (2017). *HADEFULDE YTRINGER I DEN OFFENTLIGE*

ONLINE DEBAT. Folketinget. Retrieved March 16, 2023, from

<https://www.ft.dk/samling/20161/almdel/liu/bilag/59/1744118.pdf>

Jensen, C. (n.d.). *Kultur*. Den Store Danske.

https://denstoredanske.lex.dk/kultur?gclid=CjwKCAjwiOCgBhAgEiwAjb5whEQL2R7H_wliSZlhVpOqUuCvymgLRu4o4ZqTCHrqbb0jqyAqRc8TxoCzQoQAvD_BwE

Jensen, C. B., Lauritsen, P., & Olesen, F. (2007). *Introduktion til STS - Science, Technology, Society* (1. ed.). Hans Reitzels Forlag.

- Jensen, I. (2011, september 28). Postkulturel kommunikation - fordi kultur ikke altid er vigtigst. *Forståelsens gylne øyeblikk : Festskrift til Øyvind Dahl*, 47-62.
- Jensen, I. (2018). *Grundbog i Kulturforståelser* (3. ed.). Samfundslitteratur.
- Johansen, S. L. (2022). Anden tanke: Hvorfor kalder vi det 'digital dannelse'? In *10 tanker om digital dannelse* (1. ed., pp. 29-40). Dafolo.
- Johansen, S. L. (2022). Fjerde tanke: Hvad er dannelse? In *10 tanker om digital dannelse* (1. ed., pp. 59-69). Dafolo.
- Johansen, S. L. (2022). Første tanke: Hvorfor har vi brug for digital dannelse? In *10 tanker om digital dannelse* (1. ed., pp. 15-27). Dafolo.
- Jørgensen, J. S. (2023, april 14). [Interview].
- Kloch, S. (2023, April 14). *En foruroligende blanding af humor og højreekstremisme rammer børn og unge gennem nettet*. Politiken. Retrieved May 25, 2023, from <https://politiken.dk/indland/art9273608/En-foruroligende-blanding-af-humor-og-h%C3%B8jreekstremisme-rammer-b%C3%B8rn-og-unge-gennem-nettet>
- KVINFO - Køn og Ligestilling. (n.d.). *KVINFO STRATEGI 2021-2024*. KVINFO. Retrieved March 30, 2023, from <https://kvinfo.dk/wp-content/uploads/2021/12/KVINFO-STRATEGI-2021-24-LANG-enkeltsider.pdf>
- KVINFO - Køn og Ligestilling. (n.d.). *Om KVINFO*. KVINFO. Retrieved March 30, 2023, from <https://kvinfo.dk/transport-om-kvinfo/>
- Liberal Alliance. (n.d.). *Kønskvoter*. Liberal Alliance. Retrieved May 3, 2023, from <https://www.liberalalliance.dk/politik/ligestilling/koenskvoter/>
- Mahler, R. (n.d.). *Telefonsamtale* [Projektleder fra KVINFO].
- Mahler, R. (2023, marts 22). [Interview].
- Medierådet for børn og unge. (n.d.). *Fakta om fake | Medierådet*. Medierådet for børn og unge. Retrieved May 6, 2023, from <https://www.medieraadet.dk/medieradet/digitaldannelse/fakta-om-fake>

- Megafon. (2021, April 19). *Meningsmålinger - MEGAFON er eksperter i retvisende meningsmålinger*. Megafon. Retrieved May 25, 2023, from <https://megafon.dk/meningsmaalinger/>
- Nielsen, J. S. (2023, april 26). [Interview].
- Nørgaard, T. B. K. (2023, April 9). Bagmændene om groft krænkende delinger på socialt medie: »Vi er ligeglade med alder. Unge eller gamle. Stadig kød og blod«. *Politiken*. <https://politiken.dk/indland/art9273123/Bagm%C3%A6ndene-om-groft-kr%C3%A6nkende-delinger-p%C3%A5-socialt-medie-%C2%BBVi-er-ligeglade-med-alder.-Unge-eller-gamle.-Stadig-k%C3%B8d-og-blod%C2%AB>
- Pedersen, C. B. (2023, februar 21). *Den Store Danske*. Socialkonstruktivisme. Retrieved March 29, 2023, from https://denstoredanske.lex.dk/socialkonstruktivisme?gclid=Cj0KCQjww4-hBhCtARIsAC9gR3YfuUIIF1xhX0sxsvNYeylUxGiBjqgVYWeao3-xuRGiwBMwHOQzRVgaAvyaEALw_wcB
- Petersen, K. V. (2011). *Pædagogen mellem det individuelle og det kollektive*. Speciale _Kathrine V. Petersen_. Retrieved May 19, 2023, from https://projekter.aau.dk/projekter/files/53258051/Speciale_Kathrine_V._Petersen_.pdf
- Plum, E. (2008). *Cultural Intelligence - The Art of Leading Cultural Complexity*. Middlesex University Press. https://bogreolen.dk/cultural-intelligence-the-art-of-leading-cultural-complexity_elisabeth-plum_9781904750611
- Politiken. (2023, April 9). *Bagmændene om groft krænkende delinger på socialt medie: »Vi er ligeglade med alder. Unge eller gamle. Stadig kød og blod«*. Politiken. Retrieved May 10, 2023, from <https://politiken.dk/indland/art9273123/Bagm%C3%A6ndene-om-groft-kr%C3%A6nkende-delinger-p%C3%A5-socialt-medie-%C2%BBVi-er-ligeglade-med-alder.-Unge-eller-gamle.-Stadig-k%C3%B8d-og-blod%C2%AB>
- Rasmussen, I. (2023, april 2). [Interview].

Red Barnet. (n.d.). *Johanne Schmidt Nielsen, generalsekretær for Red Barnet*. Red Barnet.

Retrieved May 1, 2023, from

<https://redbarnet.dk/om-red-barnet/red-barnets-eksperter/johanne-schmidt-nielsen/>

Schleicher, A. B., & Schleicher, S. B. (2022). Michael Foucault (1926-1984) Magt og diskurs.

In *Teoribogen - 15 pædagogiske tænkere* (1. ed., pp. 113-120). Hans Reitzels Forlag.

Schmidt, C. H. (2022). *Socialkonstruktivisme | Videnskabsteoretisk betydning for praksis*.

Læremiddel.dk. Retrieved March 29, 2023, from

<https://laeremiddel.dk/viden-og-vaerktoejer/videnskabsteori/videnskabsteoretiske-retninger/socialkonstruktivisme/>

Sharp, H., Rogers, Y., & Preece, J. (2019). 8. Data Gathering. In *Interaction Design - Beyond human-computer interaction* (pp. 259-300). Wiley.

Sproget.dk. (n.d.). *moderator* — *sproget.dk*. Sproget. Retrieved May 20, 2023, from

<https://sproget.dk/lookup?SearchableText=moderator>

Tryghedsgruppen - TrygFonden & KVINFO. (2022, 12 12). *Projekt Digital Hverdagssexisme* [KVINFO's ansøgning til Trygfonden].

Zuleta, L. (2017, March 7). *Sådan skal vi bekæmpe den hadefulde debat på nettet: Slå ned på den hårde tone*. Institut for Menneskerettigheder. Retrieved March 16, 2023, from <https://menneskeret.dk/nyheder/saadan-bekaempe-hadefulde-debat-paa-nettet-slaa-paa-haarde-tone>